

zeruko ARGIA

1977-Azaroa-20-XI garren urtea 761 zenbakia 40 pezta

jestorak dantzak

ederrak bezain egokiak

Gaurko sukaldea ez da garai batetako gure amonek beren kuzinaketak egiten zituzten, usaitsu eta keez estalitako leku desegoki baten antzekoa.

Gaur garbitze errezeko toki egoki bat da. Gauza bakoitzak bere apala du, eta familiak bere bizitza leku apain eta atseginetan dago.

YANY-k, bere era askotako modelo eta koloreen bidez, sukaldea atsegina ezezik, lanerako eroso izaten ere lagundu du; eta bere sukalderako erredizak ederrak ezezik egokiak izan arazten saiatzen da merkatuan diren azken hitzeko lagungailuak erruz erantzirik.

MUEBLES DE COCINA

jestorak...

Euskal herriak nahi, merezi eta behar duen burujabetzarik ez du lortuko oraindik. Mendetan zehar eta azkeneko 40 urteotan korapilo askoz lotu da Euskal Herria. Madrilén zerbitzutan diharduen jende asko sartu da Euskal Herriaren erakundeetan eta bizitzan. Euskadiren askatasunaren aldekoen burrukak orma zahar horren kontra lehertzen dira, itsasoko uhinen antzera. Luzarora, ordea, harria ere jan egiten du urak.

Herrien nortasuna eta autonomia onhartuko duen Konstituzioa egitera beharturik da Espainiako Estataua. Baina autonomia lortzeko ahal den biderik eta zirrikiturik estuena jarritz. Autonomia eskuratu nahi duen Herriak edo eskualdeak komeria latzak jo beharko ditu Konstituzio hori egiten denean, alde zurretik ezer lorturik ez baldin badu. Lautatik hiruk, ehuneko 75 herritarrek, baiezkoa eman beharko diote autonomiari erreferendun batetan.

Alderdi honetatik "Regimen preautonomico" deitu erakundeak garrantzi handia du. Autonomiaturreko aginte hau eskuratzen duenak ez du autonomia lortzeko erreferendun beharrik. Euskal Herriako antolatu den "autonomi aurreko aginte" hau murrizta da, baina hoberik ez da lortu, abertzaleon elkartasunik ezak ez baitu etsaia hobia lortzeko haina makurtu.

Hutsa lortuko zen autonomiaturreko errejimen honetan. Baina autonomiarentzat etxea eraiki da. Hego Euskadiko lau euskal Probintzientzat lau leku dituen etxea. Nafarroarentzat ere bada etxe horretan tokirik. Lau Probintziak bat dira "de jure" errejimen preautonomiko honetan.

Laurontzat egin den etxe honetan sartzea euskal parlamentariak erabaki dezakete Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan. Baina ezezkorik ez dute ematerik. Nafarroa forudunean, berriz, parlamentariak ez dute haurzi hori erabakitze eskubiderik. Demokraziaz aukeratutako Foru-Batzarreak bakarrik erabaki dezake.

Dena den, "Euskal Etxe" horretan sartzeko baiezkoa emateko eskubidea dutenek barruan sartzerik ez baldin badute erabakitzen, hauteskunder berritutako udaletxeak erabakiko dute zer egin.

Errejimen preautonomiko hori eragozpenik ez diote jartzen alderdi gehienek, bere eskasean ere ezer ez baino hobia ote den iruditzen baitaie. Nafarroa "Euskal Etxe" honetan izateko, artez eta moldez, jokatu beharko da. Etxe barru hori atsegina egin beharko diogu, jauntxoan morrontzatik atera dadin. Baina autonomia lortzeko erreferendun egin beharrik ez izatea aurrerapena dela dirudi. Konstituzioak eskatuko duen bezala ez baita lautatik hiruk hauteskundeetan autonomia eskatzea berrikerako apustua eta hauzia izango.

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. Bilbon: Joseba Sarrionandia eta Iñigo Lamarka. Iruinean: Txema Larrea. Iparraldean: Erni Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Aizaga, Esteban Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Aizaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxezukok (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erixin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi). Marrazki eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde, Juanba Berastegi eta Mikel Plazaola.

Argazkilarik: Arturo Delgado, Loubet, Philippe

Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Administrazioa: Antón Ugarteburu.

Publizitatea: Joxe Mari Ibarburen.

Fotolitoak: Emilio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta

Aragoiko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1.

Donostia, Okendo 22

Tel.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkela:

"Gráficas Semi" / Plaza Lasala, 3 / Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

irakurleak mintzo

Reizabal 'tar Gorka Jauna
Donostia

Kaixo adizkide:

Aste ontako aldizkarian. Harpidedun bat firmatzen duenak, galdera bat egiten du. ¿Nolan frankismoan denpora luze eta txarrean ongi ibili dan aldizkari euzkaldun eta euzkalzalea, orain frankismua bukatu danian aii estu ta larri agertzen da?

Ez da nere asmoz, arpidedun orri erantzutea, baña Zeruko Argia leengo ataletik artu dedan ezker, zuri nai det nere iritxia ematea.

Z.A. ak urten zeban kalera Euzkera eta Euzkadin alde bakar-bakarrak. Baña aspaldi onetan, esan leike, zuen asmoak aldatu egin dirala. Marxismoa edo Sozialismoa dira sueg aurreneko objetibok. Eta ordu artan zaildu giñanak Z.A. 'ri eusten, asko ta asko ez giñan marxistak.

Bear-bearreskua da, Euzkadin sozialismoa eta marxismoa egotea. Baña nere ustes, Euzkadin sozialismoa lortzeko ez dago zergaitik beste euzkal-

dun ta abertzale guztiak kakatara botatzea. Edozein sozialismo klasek, ori baño argumento obiak euki biar ditxu derrigor. Sozialista ez dana kabroi bat dala esatea eta ez dala abertzalea, ori lelokeria bat besterik ez da.

Beste aldetik, Odriozola eta Saizarbitoriaren lumatik urtetzen daben esne txarrak, ez dizue arpidedun asko geituko, nere ustes.

Oso penagarria da, ainbeste urte borrokan ibili dan aldizkaria, aii larri ibiltzia, baña neuk ere preguntatzen dizuet zueri, ZERGATIK ?

Batasuna, batasuna ta batasuna da Monzon'en DEIA, baña nolan lortu batasuna, alkarrendako errespeto eta tolerantziarik gabe.

Parkatu luzetu banaiz.

LARRAÑAGA TAR JUSTE

BESTE PARTZIAL-KERI BAT

Nire eskuetara etorri berria da EUSKAL IDAZLEAK liburua. Liburu hau lujo guzti-

az egina dago eta aire handiko obra dirudi. Halabainan bere prezioa ez da oso eskuragarria.

Irakurri ondoren eta orriak ikusiz gero, hau datorkit gogora: obra hau gaur euskal letretan nabari den partzialkeri nabarmenean erori da. Idazle batzuk aipatzen dira, besteak ez, nobelari batzuk gogoan dira, besteak ez; poeta batzuk gogoan, besteak ez. Gure konkurtsoetako partzialkeri izugarriak hemen ere badu bere adierazpen ederra.

Nire iritzi (eta horrelako komentario asko entzun ditut) liburu honen planteamendua ez da jatorra. Zein idazle den ala ez den hoberena ezin daiteke atera 60 pertsonen eman duten erantzun arrunta batetik. Liburu guztiaren balioa 60 pertsonen erantzunetan besterik ez dago. Hori ez da serioa. Nor den hoberena historiak esango du. Gainera, liburuak baditu isiluneak. Ezagunak ditut lau, bost, sei liburu baino gehiago dituzten idazleak eta ez dira hemen azaltzen.

Ni neu ez naiz idazlea, baina, oso partziala deritzat liburu hau batzuket atera, eta besteak ez ateraz. Jende batzu erre daitezke.

Besteen artean kasu bat emango dut. Adibidez, Ikastoletako FEDERAZIOAZ ezer gutxi esaten da. FEDERAZIO horrek, orain dela bi urte, bere ardurapean 24 bat liburu atera zituen testu mailan. Liburuan ez da horrelako ezer agertzen. Bestalde, euskara batua onartzen ez duten idazle zenbait besterik gabe liburutik kanpo gelditzen da. Zenbat jende dago bertan liburu bat ere idatzi ez duena !!!

Bada ordua partzialkeriak uztekoa. Gure literaturan izen batzuk jasotzen dira; beste batzuk isiltzen. Gure SARIEN partzialkeria izugarria da. Liburu hau ere 60 pertsonen erantzun arruntetan finkatuz bere funtsa guztia (nahiz inkestatuak 150 izan) benetan partzialkerian erortzen da.

Benetan penagarria da euskal literatura eta letren inguruan dagoen partzialkeria itsua.

PEDRO REKALDE
RETOLAZA

besteena

CUADERNOS PARA EL DIALOGOren 237. zenbakitik, Felipe Solé Sabarisekin elkarrizketa: "Con las democracias ¿la tortura desaparece o simplemente adquiere formas más refinadas? -Hoy se sigue torturando. Actuaciones contra los detenidos en relación con el caso Bultó y los cenetistas detenidos de diciembre último pueden dar testimonio de ello. Lo que ocurre es que no es una tortura sistematizada. Pero el peligro más serio estriba en llegar a una tortura sin marcas, fruto del aislamiento, la insonorización, los alucinógenos, cuyos efectos psicológicos son difíciles de demostrar y predecir".

EL PAIS, Urriaren 20ko zenbakitik, Jaime Ignacio del Burgoren deklarazioak: "Y queda claro que la intimidación de los que propugnan la lucha armada o de los que pretenden llevarme al paredón (como se grita en manifestaciones que presiden algunos de mis compañeros del Parlamento) no me moverá un ápice en la defensa

del derecho de Navarra a conservar su identidad y a mantener y a perfeccionar su autonomía foral en la España de las regiones, cuya unidad es principio inconvencible".

ANAITASUNAREN 349. zenbakiko Editorialetik: "Benetakoa du mamua. Ikas dezagun bada, non eta noiz ezarri behar ditugun geure indarrak, areago dena nortzuren gan kolpatu behar dugun irmoki. Ikas dezagun, mesedez. Ez gaitzen zora eta aharri gisa geure artean burua hauts. Gure indarra ttikia izan liteke faxistek enplega dezaketen indarkeriaren kontra. Beraz, jakin dezagun zein den etsai nagusia.

Eta honek ez du inolako diluzio politikorik eskatzen, bakoitzak ba daki edo jakin behar harko luke, zein den bere lekua eta bidea zeintzu bere xedeak.

Utz ditagun sektarismo absurduak. Euskal Herriko ezker ahula da oraindik, ez gaitzen memeloak izan eta triunfalismo absurdutan jaus.

Ondorio gaiztoak ekar diezazkioke herri honi ezkeraren artean den hainbat sektarismo. Faxistek ez dituzte hainbeste diskusio edukiko Espainiako herriak gorrotoz menperatzeko".

ARGIBIDEAREN 2. zenbakitik: "El paso de los años y la evolución social han conseguido que la educación esté identificada con la escuela.

Por otra parte, la organización de la sociedad de masas ha ido -poquito a poquito- convirtiéndose a la escuela en el garantizador de la valía de los ciudadanos. Un hombre vale según los títulos académicos que posee.

El individuo, a quien se le roba la responsabilidad sobre su propio sentimiento de utilidad o de valía -puesto que la escuela es quien inventa los baremos de validación y quien los aplica a cada educando-, el individuo se convierte en el objeto fabricado por la escuela según un procedimiento pedagógico. La escuela obligatoria tiene la misión de fa-

bricar a los ciudadanos y determinar el grado de valía de cada uno".

PUNTO Y HORAREN 61. zenbakitik: "La vida política del País Vasco y la oposición española la están gestando los que padecieron las tiranías del franquismo: exiliados, encarcelados y proscritos. Han regresado con la aureola de la persecución sufrida. Con la corona de martirio de su prolongado destierro les ha deparado. Los nuevos detenedores del poder, con modos más europeos, no pueden perpetuar la explotación y el control del resto del cuerpo social. Este es el cambio, la diferencia del nuevo debate político frente a unos electores, que su visión crítica les lleva a esperar resultados liberadores. Realidad importante, porque ahora quien se quema no es Franco, sino los partidos en el poder".

Duela hainbat hilabeteetatik honuntz, demokratia deituriko prentsak, langile asambaldaren aurkako kanpaina hasia d. Horrela dakusagu, "Diario 16" deitu aldizkariak "el radicalismo asambleario" izenburuz sistemaren desfinkatzaile bezala tikoki salatzen da.

Salaketa hauetan, (batzu oso gogorak) sindikato defentsaz at, zera iruditzen zait, interes bilkura bat dagoela, ez bakarrik agintari edo nagusien gizamailakoena, sindikato alderdi eta langilego artean zeresana duten erakundee-na ere bai.

Sindikato zentralen defentsa bat da, zeren eta:

1- Afiliaketa potentzial-tzen da.

2- Beti eta empresa barruan, edozer era edo mota-ko erabakiak sindikato bidez, hartzeraz bultzatzen da; aldi berean, menpe dagoen alderdiari lotuz; eta honen politika eramanez asanblada joera baztertuz. Asanblada mugimenduari, nolabait bidea hertsia nahi zaio. Izan ere mugimendu honek ari eta garbi azahonek argi eta garbi azaltzen baitu egungo sindikato eta parlamentaristen joko zikina demokrazia formal baten aurrean, (bestalde, joko hau daramaten guztiak parlamentaristak dira, hau da, joan zen Ekainaren 15ko hauteskundeetako partaideak).

Hala ere eta aipaturiko salaketak, kontraesan batzutan erortzen dira: horrela, alde batetik sindikatuaren errepresentatibitateaz mintzatzen dira, asanblada mugimenduari falta zaiola esanez bestetik. Honetarako erabiltzen duten arrazoiak, asanblada horietan langile guztiak ez direla joaten eta beraz gutxiengoko baten erabakia dela. Hala ere, kontua beste bat da; gutxiengo baten gutxiengak izanik sindikal erabakiak hartzen

protagonismo eza

INAKI ESNAOLA

dituena, bai politiko arloan, berdin sindikal arloan nahiz oso ongi prestatuak egon, nolatan horien ordezkari-tzat mintza?

Azken finean ordezkari hauek asanbladan ere ager ditzakete beren puntuak eta asanbladak erabakia hartu. Bestalde bada-kigu, asanblada, gutxiengo batek mendera edo maneja dezakeela; arrisku hor dago, egia da, eta bera-ekin parekatu beharra dago, baina askoz ere erraza-go eman daiteke posibilitate hori sindikal mugimen-duan, kontutan hartuz gero goikoek ejekutiboki hartzen dituztela erabakiak. Askoz ere jokaera jatorra-go da asanbladan erabaki-ak hartzea, goitik behera datorren zerbaiti amen egin baino, nahiz eta maneiatze arrisku hori hor ere egon.

Uste dut, bestalde, kanpaina guzti horren atzean, agintea nahi luke-en indar multzo bat dabile-la; izan ere, gaur sozial tra-to hori deusezta dezakeen indar bakarra Asanblada mugimendua baita. Nahiz eta arpegia gorde nahirik, sindikal zentral indartsuek ezetza ager eazi nahi, 6 hilabetez bertan murgildu-rik dabilta.

Bestetik, sindikal zen-tral ahulagoek, ezetza

eman arren ez da izan na-hi ez luketeelako, sindi-kal indartsuek beste bide-rik utzi ez dietelako bai-zik. Horregatik autonomis-tekin batera asanblada bul-tzatzen hasi dira; horrega-tik asanblada mugimendua izan daiteke trato sozial hori hankazgora bota deza-keen indarra. Azken finean asanblada mugimenduari jaurtikitzen zaizkion era-soen arrazoin bakar-baka-rra, UCD eta langile alder-diek hain landuriko trato hori arriskuratzea da.

Trato honetan lehe-nik ageri den ondorioa, "Demokrazia defentsara-ko" deitu legea dugu; eta esanak esan, antiterro-rismo lege berri bat beste-rik ez da. Burrukan dihar-duten langileek espexera-tzeko eskubidea jartzen duen legea, horrela trato bide horrez aurrera jarrai-dezan.

Gaurko parlamentaris-tek, eta biharko sindikal eta alderdi guztien gaine-tik nolatan asanblada mu-gimenduak bere helburuak lortu ahal izan dituen; hor-regatik garbi dakusagu agintari eta sindikatoen ar-teko interes lotura.

Agintarien aldetik, beste nazioarteko ekonomi nagusitza homologaketa baten bila, beren produzio

prozesura inoiz gelditu ga-be, baina eta aldi berez, inoiz gaintu gabe, noiz-bait, eta presio egin asmoz nolabaiteko aldaketa egon behar bada, aurrez ongi jakinik noiz eta zen-bait denboraz.

Sindikatoen eta langi-legoaren intzidentzia duten alderdien aldetik be-rriz berdintsuko jokua da-go; langilegoaren domesti-kaketa eta kontrola, inoiz ere sindikatoak arriskuan jarri gabe egin nahi da. Langilegoaren interesetik urrundu gabe baina, eta edozein garai berezietan burgesiaren interes berdi-nak izanik, politika arlo-an ez bada ere, prozedu-rak jarrai behar duen bi-deak hartzerakoan. Deiga-rria da benetan, nolatan une horietan asanbladetara jotzen duten sindikatoek. Bere bidez har dezan eraba-kia nahizeta guztiok zer nola-ko jokoa dagoen ejekuti-boetan edozer erabaki har-tzerakoan langilegoaren bizkar.

Gainera, Interes mul-tuzko honen arriskua zera da: behin sindikatora afili-aturik, langilegoari eska-intzen dion garantiagatik, sindikato horien mekanis-moan erortzen direla; eta langilegoa eta asanbladak edukiko duten eragin ba-karra egiazko protagonista eta arduradun izan beha-rra beren bizkar hartuta-ko erabaki batzuren pre-siotarako izanen direla.

Gaur sindikatoak, lan-gilegoari garantiak eskaini nahi badio, egiazko prota-gonista, langileak baldin badira, Asanblada mu-gimendua baino zer bide egokiagoa? Bere aurka ibil-tzeak, egiaz inolaz ere protagonismoa langilegoa-ren esku ez dadila gerta bilakatzea da. Izan ere eritziak jaso, eritziak eman eta gehiengoaren eritziara jarri nahi ez izatea, langilegoaren batasun posi-bilitatearen aurka egoeta besterik ez baita.

EUSKAL KULTURAREN ALDE

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

FERMIN CALBETON, 30 · TELEF. 410930
DONOSTIA

Transportes **ankar** s. a.

ERAMAN · EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

YOGUR GURELESA GOGOZKOENA

ETATITIS SENDATZEKO

ETA con bazookas

JON URRUJULEGI

Ikurriñak eta ETako militanteek bi funtzio bete dituzte orain arte: pertsona eta aldizkari lotsagabeentzat komertzialak izatea eta Euskal Herriaren Askatasunaren alde milaka eta milaka gudari mobilizatzea. Aldizkari lotsagabeen artean klasifikatu beharrezko bat "Opini3n" izeneko erdalduna dugu. Bere azken zenbakian, 57.ean, ez dio neuririk hartzen edota ez dio neuririk hartu nahi ETA desprestijiatzeari. Hau alde batetik kontsolagarri gertatu daiteke, gaur ETA desprestijiatu nahi izatea, Euskal Herriaren Aska Askatasunaren aldeko benetako burruka ASKATZAILEA desprestijiatu nahi izatea baita. Eta inor desprestijiatu nahi denean, norbait den seinalea inor hori.

Bere portada komertzialarekin, "Opini3n" delakoak erreportaje arras pozoitsu bat kaleratu digu. Frankismoaren garairik zitalenean bezalaxe, klitxe estereotipatu, faltsu eta gorrotagarri bete dakar erreportajea. Ez agian hemengoak sinetsiko diogulakoan, kanpokoek gure burruka askatzailea konpreni ez dezaten eta hemengo indar zantpatzaileek bertan jarraitu behar dutela adierazi nahiz baizik. Inork garbi hitz egin badu, hau ETA izan da. Euskal Herriari arrotz ezezik benetan gorrotoagarri zaizkion indar zapaltzaileak —Goardia Zibila, Polizia Armada eta Cuerpo General de Policia— gure artean segi eta benetako euskal autogobernu bat ezarriko ez den bitartean, aparato estatalari gogor erasoko dionaren borondatea garbi adierazi du ETAk. Esan beharra dago ETaren erreibindikazio hau benetan elementalak direla, hau da, etsaiaren indarrak kanpora botatzea eta etxean etxeke burubide nazional bat nolabait antolatzeta. Gainera, bigarrean puntua ezin daiteke lor aurrez lehenengoa lortu gabe. Baina hala ere, Suarezek eta "euskal" parlamentariak, baietz, lor daitezkeela sinestarazi nahi digute. Ez alferrik!

"Opini3n" delako artikuluko pozoititik, bada, atera ditzagun zenbait konklusio. "Objetivo: ulsterizar Navarra" idazten duenean, gure herriaren zatiketa tristea —vascos y navarros—

oraindik luzatu egin nahi du, gure historiaren momentu kritiko honetan, nafarrek beste anaien kontra jarri nahiz. Ulsterizatzekotan Euskal Herria izango luke helburu eta ez Nafarroa bakarrik. ETak ejerzitoa kalera ateratzea nahi omen du, Euskal Herria sofritzen ari den OKUPAZIOA argi gera dadin. Horren beharra ote dugu, bada, era guztietara okupatuak, zantpatuak, erreprimituak eta esplotatuak gaudela konprenitzeko? "Los mucachos que buscan una vida fácil y aventurera resutan elementos fácilmente captables". Hain zuzen ere izan da gaur baino aukera gutiagorik erraz eta abentureroen modura bizitzeko ETaren alternatiba disziplinatza, aldizkariak dioenez Argelietan egin behar dituzten entrenamenduak, momentuoro bizia jokatuz ibili beharra), ez dugu uste sistemak hainbeste bultzatu dituen putiklub, dantzatoki eta gisako zentro "edukatiboek" eskaintzen duten bizimodua baino erosoagoa denik. Noiztik izan da ejerzito batekin enfrentatzea, hiri de-, sarroilatu eta usteletan gaur aurki daitezkeen mila bizibide errazetako bat hautatzea baino erasogoa? ETako gehienak psikikoki desekilibratuak, protagonismo indibidualak eraginak eta nahi bezain ondo bizitzeko aukera dutenak direla dio "Iruke" ezizenez bere burua izkutatzan duen erreportaiaren jabe gezurteroak. Erreportaia sentsatzionalista merke baten bidez, aldizkaria saltzeaz aparte, ETA desprestijiatu nahi du eritzi gaiztoko "Opini3n" delakoak. Baina gezurrak nekez egiten dute bide luzea. Alferrik da faltsukeriatan ibiltzea, interesak jatorrak ez badira. Suarezek jokabidea Francok duela hamazazpi urte hartu balu, orduan bai balioko zukeela aurreautonomiak antzeko ogiapurrak. Hamazazpi urte gero, orduetik honuntz egin dugun historia kontuan harturik, politika berberak berdin balioko dutela uste izatea EKIBOKATZEKO DESEO IZUGARRIA EDUKITZEA DA. Eta zer egingo dugu, ba, izan gaitzean demokrata. Bere gustoz eta komenientziaz ekibokatu nahi duena, ekiboka dadila. Gustora aritzeaz gainera, eskubide baten ejertzizioa betekoa du.

KONTUZ!

ETAFOBIA

EKAR DEZAKE
AIZOLAKO

hormazprayko

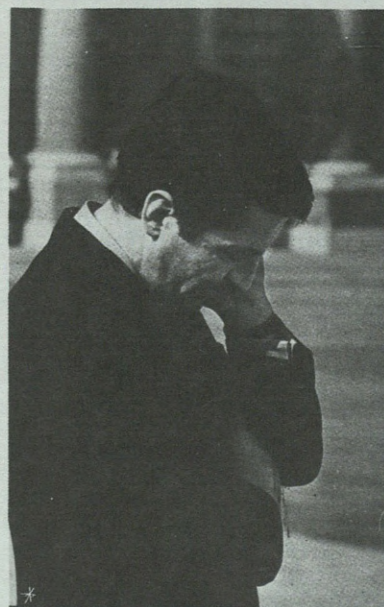
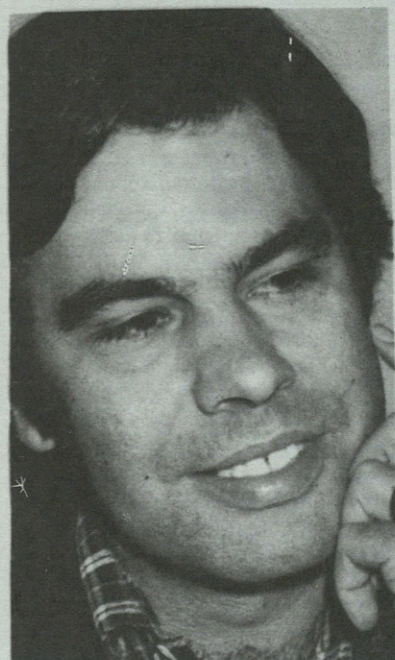

HASI DIRA
BAINA
EZ DIRA
HASI

ASTORian

IRAZA

fiskalak juez bihurtzean

A.K.

Catalunyan kexatuak daude Tarradellas gaixo dagoenetik. Consell Executiu delakoa ez doa aurrera. Tarradellas gaixoaren berri inork ez du. PSUC nerbioso jarri da. Eta bitartean denbora aurrera doa...

Catalunyatik, eta Tarradellas gaixotu zenetik, berririk ez zaigu etorri. Berri-hutsune epe honek zera antzematen du: Tarradellas izparringien jaun eta jabe izan dela. Baina ez hori bakarrik, bere gaixoaldiari buruzko informazio sakonik ez baita agertu. Norbait, guztiz gaitzikor, hasi da komentatzen Tarradellasek beretzat nahi duela Generalitat guztia; ez duela nahi boterearen partzelatxo hau beste nekazari batzuekin banatu. Izatez, eta Perpinyako itunaren lerroak jarraituz, PSC, PSOE, PSUC, Pacte Democratic eta UCDko ordezkariak, bakoitzetik bat, eta Tarradellas "honorableak" osatuko lukete lehen aipaturiko "Consell Executiu" delakoa.

Catalunyako ezker erreformista guztia beldurrez dago Tarradellasek gaixoa ez ote da izango gaixo politikoa. Orain hasi dira ikusten hasera haseratik Tarradellas "virus" bat izan dela; "virus" kaltegarri bat ekainaren 15-arentzat eta egun hartan Catalunyako ezker erreformistak lortu zuen garaitia-rentzat.

Munizipal hauteskundearen aurrean badirudi kaltegarria dela Tarradellasek gaixoa. Catalunyako ezker guztiak el-

karrekin joateko asmoa bazuen ere, orain laguntza hori pikutara joan da; eta Generalitatearen belarria gehiegi agertzen ari da jendearen aurrean. Tarradellas "honorablea" Tarradellas "miserablea" bihurtzen ari da.

Baina Madrildik beste mota batzuetako berriak dakartzigute. PSOEek hauteskunde munizipaletara bakarrik joateko asmoa azaldu du. Erabaki honen arrazoia hauxe omen da: ezkerreko alderdien batasunaren ezina. Fargarria dirudi gaur PSOE honelako arrazoiekin ibiltzea; eta guztiz harrigarria PSOEek arrazoiak ematea, baina hor dago. 600.000 milioi lor litezkeela eta egungo leislazioarekin fiskal politika hestu bat eramanik pozik daude fiskal politikaren gorabeherak pezetetan neurtzen baititu. Baina fiskal politikaren gakoa ez dago hor: fiskal politikaren neurria edo hobeto esanda bere aldakuntzaren neurria bi puntutan oinarritzen da: alde batetik inpuestoaren pixua jabetza duenen gain erortzea; bestaldetik fiskal erreformetan autonomi aurrez lehen pauso batzu ematea.

Beharbada aste honetako berri bat gure begien aurretik pasatu da garrantzi handirik eman gabe: aeroportotako greba. Ez alferrik Felipe Gonzalez Suarezekin bildu da. Ez alferrik ezagutzen dugu zer gertatu zen Allende erori aurretik. Ez alferrik 5.000 milioitan zenbatzen da greba honen okerra. Ez alferrik fiskalak juez bihurtzen dira.

M.U.M.

katalandar erakundea

Jakin dugunez, MUM (Movimiento de Unificación Marxista)PSAN-baitako zatiketa berri samarra litzateke. Eta zatiketa berria baino gehiago, politikarako proiektu berria duen alderdi bat. Urtea amaitu baino lehen nahi dute egin Kongresoa, bainan horretarako jende gehiago bildu behar dute, eta barne-diskusioetan sakonduz, haien ustetan. Orain "L'Insurgent" kazeta publikatzen dute, formazioari begira "Textos" saila, errealtate azterkatzeari buruz "Quaderns" liburuxkak oraino hiru argitaratu dituztelarik: Nazional arazoa eta klase gatazkaz, Inmigratioaz eta azkena Autokudeantzen Sozialismoaz. Honen kariaz R. Castellanos-erekin mintzatu gara MUMez gain.

MUM: PSAN barruan ("Ofizial"ean maitteago baduzue) ibiliak gara gehienak. Gure mugimenduaren haseraz fetxa bat jartzekotan 77.eko urtarrila jarriko genuke. Zergatik? Erakunde lanari begira eta estrategiari begira desberdinki pentsatzen genuelako. Probisionalen zera beste bat izan zen: ikusmolde tantiko desberdinak, praktika politikoa, militantzia arazoak...Burruka politiko mailan jarrera oso boluntarista defenditzen zutela garbiki ageri zen. Guretzat, berriz, hautabide bat inposatzen zaigu, ditugun xedearen arabera hautabidea, alegia. PASN ofizialarekiko haxe pentsatzen dugu: profesionalez osaturik buruzagitzan dagoen jendeak, kasik ez du langile esperientziarik, kultural ekintzeren bidez integratu baita burrukan, Katalan herrialde mailan, katalan sindikato baten sortzea hueltsatan erori da, beraz, Horrexegatik, guk CCOOetako joera "unitarioa" bultzatzen dugu.

Ideologi burruka baino gehiago praktika mailako burruka dugu hauekin, gu baino sektarioagoak baitira, gu baino marxista-leninistagoak ere. Gu Euskal Herriko Konbergentzia tankerako zerba it egiten baino gehiago praktika mailako burruka dugu hauekin, gu baino Marxismoa aztermolde bezala onhartzten dugu; "Proletargo Diktadura"ren esangura onhartzten dugu, hitza ez, oster, ez bait deritzagu oso egokia eta gaizki erabil bait daiteke. Haren erabilkera gure kalterako bihur daiteke, gainera. Sobietar eredu, bestetik, ez zaigu laketa. Guzti hau inportantea dela uste dugu jende oso radikalizatua asko baitago, hitzez batez ere, eta masa-burruka mailan, berriz, ez dute rodajerik, eta horixe dugu inportanteena, masa burruka unitarioa.

Z.A.: Gaur egun "Zentralismo Demokratiko"—delakoaren esangura kinka larrian dago askorentzat. Eztabaidatzen ari da gogorki, komunista alderditan ere bai, eurokomunismoarenak reklamatzaren direnak, prezeskiago. Zuok nola ikusten duzue?

MUM: Ez dugu kooptazio eskubidea onhartzten, tendentzia egiteko eskubidea ezta. Ez dugu alderdi hegemoniko batetan sinesten. Guretzat, alderdiak une bakoitzean erantzun konkretu bat behar du eman. Beste ikusmoldeak, alderdi bakarrek ideari lotuak daudela derizkiogu, eta sozialismoa eraikitzeke opzio-anizkertasuna eskaini beharra dago. Aportaketa leninista ez dugu bakartzat hartzen, kanpoan uzten baitu gizarte guztitan dagoen problematika oso haundi bat. Otto Bauer, esate baterako, kultur-nazional arazoaz inportante aritzu. Horrexegatik planteamendu zabal baten bila gabiltza. Nolabait zentralismoari buruz ez dago deus mugatua oraindik mugimendu gisa funtzionatzen garelako.

Oinharriak, alderdiaren proiektua

MUM: Halako oinharritzko puntuak baditugu. Laburki:Katalan Herrialdeetako alderdi nazional baten beharra. Alderdi nazional honek, ez luke zentralizaturik egon behar, katalan herrialdeetan ere, federal alderdiak funtzionatu.

Egun hiru direkzio koordinatuak daude katalan herrialdeetan: Pais Valencián Prinzipadoan eta Irletan. Roselli begira, zenbait harreman badugu, bainan ez da deusik zertu, oraingoz. Beste puntu bat katalan herrialdeetako sozialista marxistak eta komunistak batzea litzateke, gure ustez, sozialismoa erreibindikapen ekonomiko-sozialak baino haratago bait doa eta alderdiak eta alternatibak eskini behar bait ditu maila orokor batetan: ekolojia, gazteak...Honetarako harremanetan jarri gara beste taldeekiko sozialista eta komunisten unifikaziozko alderdi bat planteatzeko. Burruka-moldeei begira, hiru hauk genituzke nagusiak: alde-burruka, masa ekintza/burruka politikoa (elektoral ere bai, beraz) eta burruka ideologiko eta kulturala. Auto-eratzeko bultzatzen dugu maila guztietan guretzat iraultza alderdiarena baino gehiago ber masen obra baita.

MUM: Egun ezin daiteke "Independentzia eta sozialismoa" tankerako kontsinarik erabili koizientziatze eskasa baitago honetaz, eta bestetik, independentzia ez baita, guretzat, azken helburua, etapa bat baizik. Europa mailako estatu sozialisten konfederazioa dugu helburutzat, iraultza ez delako katalan herrialde mailan planteatuko. Beste burruken koordinaketa bat zeharo beharrezkoa dugu. Beste gizartearen askatasun gradora iristea aski litzazuke. Azken helburutzat, independentzia baino gehiago, unifikazio eta sendotze nazionala genuke, beraz. Eta honetarako koizientziatze prozesua askatu behar dugu. Eta-pek? Herrialde bakoitzeko autonomia eskuratu, langileek eramandako autonomia, noski.

Generalitat, 1932.eko estatutua eta autodeterminazioaren arazoa

MUM: Generalitat ere plataforma inportantetzat jotzen dugu lehenbiziko etapa batetan, Demokrazia formal honetatik hasita herri burruka antimonopolista bultzatu beharra ezker gairapen torala behar dugu, eta hartan, ahaleginduko gara hurrengo hiruzpalau urtetan. Hauteskundeetarako ere planteamendu unitarioa eraman behar dugu, nahiz eta hurrengoetan burjeseria demokratikoa garaile irten, agian. Estatutoei begira, berriz alderdi garaileen arteko akortago ginaudeke, duda izan gabe. Praktikan, agintea eta alderdi garaileen arteko negoziaketa gertatuko da, masa-burrukak ito-nahian, bide batez.

mendebaleko sahararen urtemuga

Orain urte bi betetzen dira Espainiar inperialismoak —nahiz ezkerreko partidu batzu terminologia hau ez onhartu— Mendebaleko Sahara saldu ziela Mauritania eta Marruekosi. Orduan, oraindik frankismoan bizi ginen.

Orduez gero, gauzak asko aldatu dira munduan; baita ere Espainian, nahiz aldaketa hau formalak bakarrik izan. Zer esanik ez Afrikako eskualde hartan egin diren aldaketek buruz.

Espainiarrak Sahara uztea zihoazelarik, Marruekosek bere zatia hartu zuen Mauritaniak beste hainbeste egin zuelarik berari eman zitzaion zatiketarekin. Sahararen banaketa, aurretik, Madrilgo tratoan erabaki zen eta trato hartan —beti bezala— Saharako populak parte hartzerik ez zuen izan. Herria, berriz ere, ahaztua izan zen.

Bi estatu horien banaketa justifikatzeko, lurralde horietatik dituzten eskubide historikoak azaldu zituzten bai Marrokiarrak eta bai Mauritaniarrak. Lurralde hura, 1885 urtea baino lehenago Mauritania eta Marruekos estatuena omen ziren. Beste aldetik, bi estatuak 1958a eta 1956an errekonozituak izan ziren "independiente" bezala, eta gainera espainol eta frantses inperialismoak sortutakoak dira.

Mendebaleko Sahara Espainiaren menpean egon zenean, zenbait mugimendu edo partidu sortzen saiatu ziren Espainiaren edo Marrokiaren alde postura Saharatarrak har zezaten... Baina azkenean, herri osoa independentziaren alde agertu zen, laguntza guztia Fronte Polisarioari emanaz.

Inperialismoak erreleboa hartu baino lehenago, Fronte Polisarioak ekintza militarri heldu zion eta 1973eko Maiatzetik aurrera hildo horretatik ihardundu, garaipen handiak lortu dituelarik. Azken uda hau oso positiboa izan da Fronte Polisarioarentzat militargintza aldetik, baina nazional politika arloan, oraindik, fruitu handia ez lortu izan.

Sahararen banaketa egin aurretik

Marruekosek eta Mauritaniak, zalantzarik gabe, Frantziako gobernuaren baime-na lortu zuten. Jakin beharra dago Frantziak Afrikan bere interesak defendatzeko politika, Marruekosen bidez egiten duela; Marruekos Frantziaren morroi leial bat da, Afrika kapitalismoan edukitzeko; Aurten Angolatik zetorren gerrilari erasotzeko hegoaldeko Zairen (Katanga) egin zutena gogoratzea aski dugu.

Beste aldetik, Mauritaniak Frantziak interes ekonomiko asko du. Estatu honentzako meategiak Frantziak esplotatzen ditu; eta Mauritaniak bertako teknikorik ez dagoelako, frantses teknikoak paper hori betetzen dute. Hortik aparte, frantses dominioak jarraidean laguntza militarra eta esperto militarrek Frantziatik eramanez dira. Beraz, nahiz 1960. urte arte koloniaren esplotazioa egon eta urte hartatik aurrerantz "independiente" bezala agertu, esplotazio ttipiagok ez du jarraitu.

Saharako aberastasunei buruz denak zerbait badakigu. Hango fosfatoen meategiak munduko aberatsenak dira eta kapitalista estatu guztiak hango lehen materiaren iturriak kontrolatzea nahi dituzte, oraingoz Frantzia delarik kontrolatzeko posibilitate gehiena duena. Beste aldetik, Argeliarentzat Sahara puntu estrategiko egokia da bere helburuak betetzeko: Atlantikoko Ozeanora irtenbidea edukitzea. Alegia eta han, Saharan, estatu lagun bat edukita helburu hori lor dezake. Hortik bere laguntza. Polisarioari ematea.

Egoera honetan ari da Fronte Polisarioa bere estrategia aurrera eramaten eta, dirudenez, arrakasta handiarekin; lurralde guztiko ehuneko 60 liberaturik omen du. Beren ekintza gehienak hegoaldean egiten dituzte, Mauritaniaren aldea; eta hauetako razietan zenbait frantses "tekniko"—Polisarioarentzat espia edo asesore militarrek—baita dituzte. Kolpeka-kolpeka Mauritania menperatu egin dutela esan daiteke ez berak bakarrik Mauritaniar askoren laguntzaz

baizik.

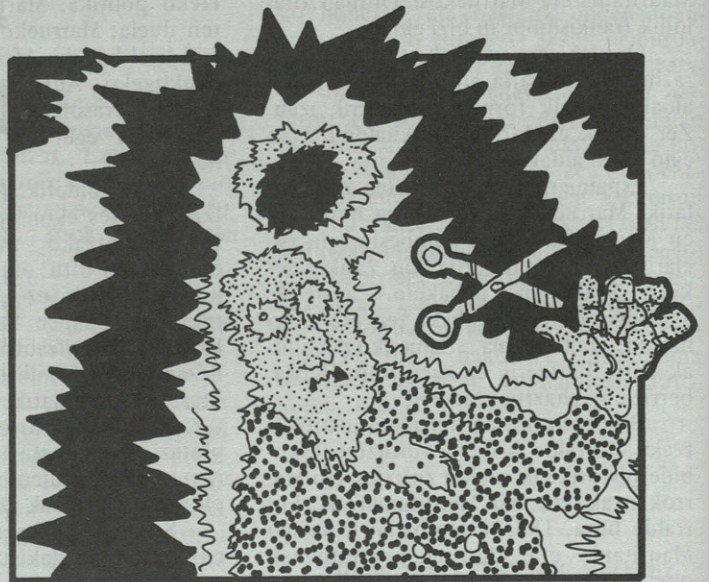
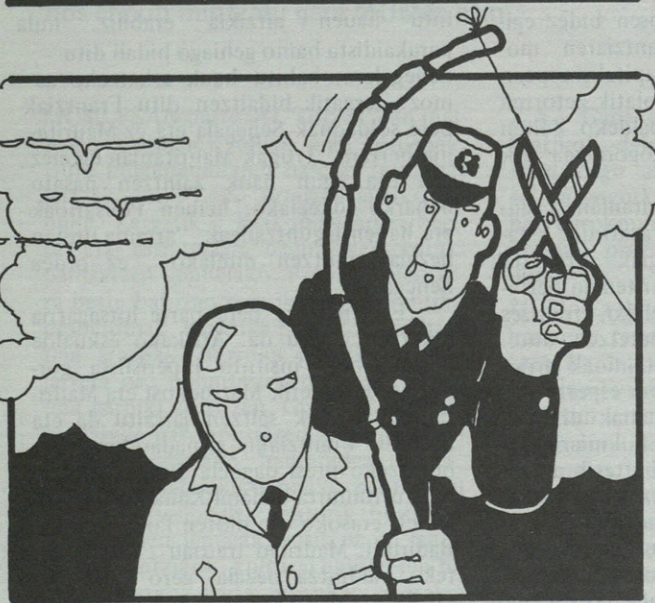
Fronte Polisarioaren garaipen hau direla eta Frantziak ezin ditzake bere lagunak bazterturik utzi eta frantses bahu hauen aitzikia erabiliz, mila parakaidista baino gehiago bidali ditu Senegalera, bahu hauen askatzeko asmoz. Zergatik bidaltzen ditu Frantziak bere soldaduak Senegala eta ez Mauritania bertara? Tropak Mauritaniaren egonez gau eta egun hauen zaintzen pasatu beharko lukeelako; hemen Polisarioak eta hauen laguntzaileak "arraina uretan bezala" ibiltzen direlako, ez ordea Senegalen.

Espainia ere bere parte lotsagarria jokatzen jarritu da. Afrikako eskualde hartan, bere insitinto inperialista gordez. Alde batetik Marruekosi eta Mauritaniari harmak saltzen jarraitu da eta bestetik Frantziako armadarekin kolaboratzeko prest dagoela dirudi —zerbaiten zurrumurru badabil Kanariastik frantsesek erasoko ote dioten Polisarioari—. Badirudi, Madrilgo tratoan, Sahara uzteko baldintza bezala, gero Marruekosi eta Mauritaniari harmak saltzea izan zela.

Eta bienbitartean zer egiten dute Frantzia eta Espainiako ezkerrek arazo honi buruz? Hemen dakigunez bi estatu hauetako inperialismoak gerra horretan parte izatea utz dezaten oso gutti egin dute. Ez da manifestapenik antolatu, ez hango egoera aztertu. Ezer ez. Non da ezker honen internazionalismoa? Ah... bai, internazionalistak izan behar dugu estatu barruan dauden nazio-ZAPALDUAK burua ez altxatzen uzteko. Baina gure estatuaren —sakrosantuen— nazionalismoa ZAPALTZAILEA salatzeke edo konbatitzeko ez.

Gainera, badirudi, Espainiako ezkeriak adierdiak nahiko lanarekin dabilzela azken aldiko ETaren ekintzak kondenatzeko komunikatuak egiten edo hauetaz azterketak egiten. Zer nahi duzu ba, dena ala...?

B. BAKAIKOA

MEHAN MEHMAN

demokraziatik eurofaximoruntz

“Andres Baader, Ulrike Meinhof, Holger Meins, RAF-i orobat, ez hitzez, ekintzez baizik (gartzelaz kanpo eta barruan), biolentziak, xoilik, azkendu dezakela gizonen ankerkeria frogatu dutelako”. (Jean Genêt).

Nola molda gintezke testu horren ulertzeko? Areago, nola uler daiteke horrelako pentsamolde bat, Alemania tankerako gizarte demokrati-ko batetaz ari garelarik? Gaur egun, faxismoa errotik erauzteko ahale- gintzen garelako geure herrian, “demokraziaren munduko” zenbait be- rri ematen saiatuko naiz.

Duela hilabete gutxi Erruman, MSI-ko etxe baten ondoan hil zuten. Hoge- i, hogeita hamar metrotik tirokatu zuten, bala garondotik sartu zitzaiola kopeta- tik irteteko. Walter Rossi estudiantea, polizia-ohia eta “Lotta Continua”ko mi- litantea haren alderdiko propaganda za- baltzen ari zen une hartan. Egun batzu lehenago Bolonian egona zen. PCIk menderatzen duen hiri hartako Piazza Maggiore ezker-ezkerreko bilkura bat ospatu baitzen irailean, Kongreso Euka- ristikoa egin baino ordu batzu lehen- ago, 30.000 gazte bildu zen burruka har- matuaren aldeko gogoia agertuz. Parta- ideak? PCIren ezkerreko talde guztii- etakoak: Lotta Continua, Autonomia, Operaria, Il Manifesto, Senza Tregua, P 38, Democrazia, Proletaria, Avanguardia Operaria. Hantxe zeuden ere, Autono- moen antikomunista hegala, feministak, homosexual iraultzaileak, Movimien- to Lavoratori per il socialismo, indio metropolitanoak, antinuklearrak...Bolo- niako komunista udalak baimendu zuen guzti hau, sei mila polizik bilkura zain- tzen zutelarik. Barne zatiketak nagusi

baziren ere, mugimendu harmatuekiko solidaritatea edo klarki agertzen zen. Hango oihuak ere adieazgarriak genituz- keen. Eskuindar jendakiei esate batera- ko; “Camerata baso-nero, il tuo posto é é al cimitero” (Kapela beltzeko burki- dea, hilerrian duk hire lekua).

Bizkitartean Asinarako irlan, Itali- ako gartzela gogorrean, (hogeita bi or- duz gelan e.a.) Renato Curzio (Brigate Rosseko buruzagia) eta haren lagunak ziharduten, Boloniako happenig hartan parte hartu ahal izan gabe. Italiar par- lamentuan. Gartzeletan paperezko iza- rak jartzeko proposamendua ez bazen aurrera atera ere, mugimendu harma- tuen kontrako metodo gogorak diraute, inkontrolatuak abokatuen eta informaziobideen kontra aritzen direla- rik. Eta gaur, egun, Italian, hamazortzi talde harmatu inguru dagoela kalku- latzen da; Brigate Rosse Milanen bati- pat, NAP (Nukleo Harmatu Proletari- ak) Napolesen eta bereizgabeko talde handana bat non marjinatu jende asko sartua baita. Nola jakin genezake ekin- tza zenbaiten helburua egoera hortan?

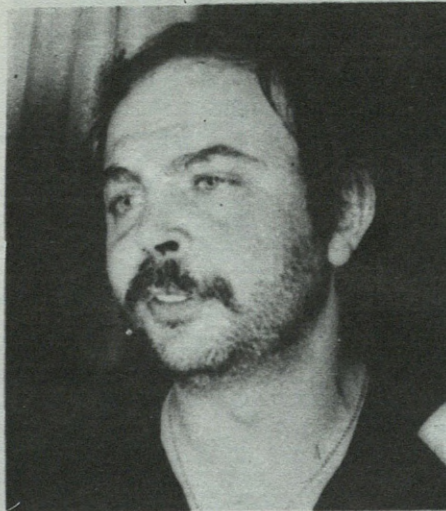
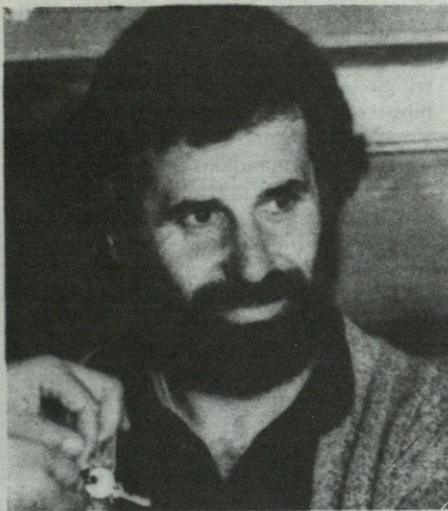
Prentsa kontrolatu omnipotente batek, bideratzen ditu, bestetik, ekintzen esan- gurak eskuindarren errotatara. Hori dela eta, edo eta horren aitzakiz, neu- rri guztiak justifikagarriak eta zuzenak bihurtzen dira. Hala nola Hans Jochen Vogel, Alemania Federaleko Justizia Ministruak emandako agindua, RAF (Rote Armee Fraktion) eko hogeita hamar preso zeharo isolatzeko zigor-ge- latan. Arrazoina? Hans Martin Schleyer industrialia bahitua izan zelarik, RAF horren egilea gertatu zela. Lehen ere halako bidegabekeriak arrunt ezagunak ditugu Alemanian; Klau Croissant abo- katuaren preso atxilotzea Parisen —ale- maniar gobernuak eskatuta —eta haren laguntzailearena, Arnt Mueller-ena Sto- ccaran, honekin Gabriela Heim ere hatzematen zutelarik. Guztiz arrunta.

Alemaniar polizi-sindikatoaren presi- denteak, preso politikoak, arratoiak bes- terik ez direla aldarrikatu du. Beste zen- baitek delinkuente intelektualak deitzen dituzte.

Willy Brandtek, berri, lelo zahar bat errepikatuz, ezker-ezkerreko eki- tzeak, eskuindar mugimendua azkartzen eta areagotzen dutela diosku. Noski bai- no noskiago burruka harmatua manipu- latua izan daitekeenik, haren ifarizarra gal dezakeenik...bainan erlegegiak gina- teke, oraingo diktadura militarrengana- ko joera hortan funtsatzeko. Zozoegiak ere, diktaduren indarra leku guztietan baitago, ekosistemen leherpenetik, bizi- kera eta lan-kondizioetaraino. Ulrike Meinhofek haxe idazten zuen, 1.967. ean: “Andere, haur eta zaharrengana napalm bonbak igortzea ez da krimina- la, honen kontra protestatzea, bai, oste- ra. Uztak suntsitzea, gosea milaka jen- dakien artean sortuaz, bide batez, ez da kriminala. Honen kontra protesta-

“Europa e civiltà” talde neofasistako bat.

Renato Curcio eta Pier Luigi Concutelli, BRIGATE ROSSEkoak.

tzea, bai "Indar Espezialen" terrorrea eta tortura ez da kriminala. Protesta-tzea bai. Arrunt desagokia pudding eta irina politikoen gain egozte. Zeharo egokia, oster, herrixkak eta hiriak erra-uts erazten dituztenoi ongi etorria ematea".

Lehen aipatu dugu Italia eta Italia-ko etsenpluak argi samar erakusten du zenbait gaitzen erroa, zenbait aliantzen zailezia, ahulezia ere: PCI eta DCI kasu honetan. Arjentinan Videla jeneralak agintea hartu zuenean, bertako PCek "apoyo critico"—delakoaren politika predikatzen zuen. Carrillok "Mañana España"—delako liburuan (1974.ean) MILEko militanteak "gangster" bezala hartzen ditu. Alderdi komunistaren ezkerrean dagoen guztia kriminala eta terrorista baita (eskema hau bersortzen dela ezkertiar alderdi komunista zenbaitetan ere).

Hainbeste korapilo eta mataza ez dira "terrorismo"aren kontrako erasoe-tan azkentzen. Aurtengo irailean hamar mila polizi bildu dira Kalkaren (Alemania eta Holandako mugan) hogeita hamabost mila manifestalariren aurrean, bertako nuklear zentrala zaintzeko asmoz, 1977.eko maiatzak 30: Ana, beste hamar mila presunekin nuklear zentral baten kontra manifestatzen da Gösge-n (Suizan); Ana, militante ekolojikola-ria azken urteotan, poliziak ezagutzen du. Atxilotzen dute. Komisaldegian arakatu ondoren, biluzirik uzten dute. Anak, protestatzeko, ez du berriz jantzi nahi. Poliziak, isilpean, Bel-Aireko Sikia-trikora darama. Han, ez berari, ez inori deus esan gabe electroschockak ematen dizkiote. Azkenean, bertako bi midikuk —lan postua galduz— salatzen dute ego-era hau. Internacional Faxista ezagun da egun. Poliziena ere. Zenbaitetan inork ez daki ezer (Pertur-en kasuan bezala). Bestetan karrikan tirokatzea edo gartze-letan sartzea sobera ez balitzaie, errepre-sioaren teknika modernoak jartzen dira martxan; badago leku bat, La Boére, Toulousetik hurbil, drogak, talde-dina-mika etabarrekoe bidez marjinatuak "zuzenera" erakartzeko; Frantzia bada-go ere, belarren artean, Fleury-Merogis izenburuko gartzela modernoa...

Han-hemenka ezagun-ezegagunen gertakariak, gertakari ilunak maiztxo samar, aspaldidanik ditugu. Politikari zenbaiten uztarmolde berriak ezagutzen ari gara orain. Horrexegatik etsaiaren berriaz jabetu beharra dago. Horrexegatik ere geureganatukodugu Paul Nizanen aha-paldi hura: "gizonen ugazabak ezagutu behar ditugu gatazkatzeko eta garaitzeko. Harreman ederrak gerra ho-nen ondoren etorriko baitira".

J.L. MONTASORO

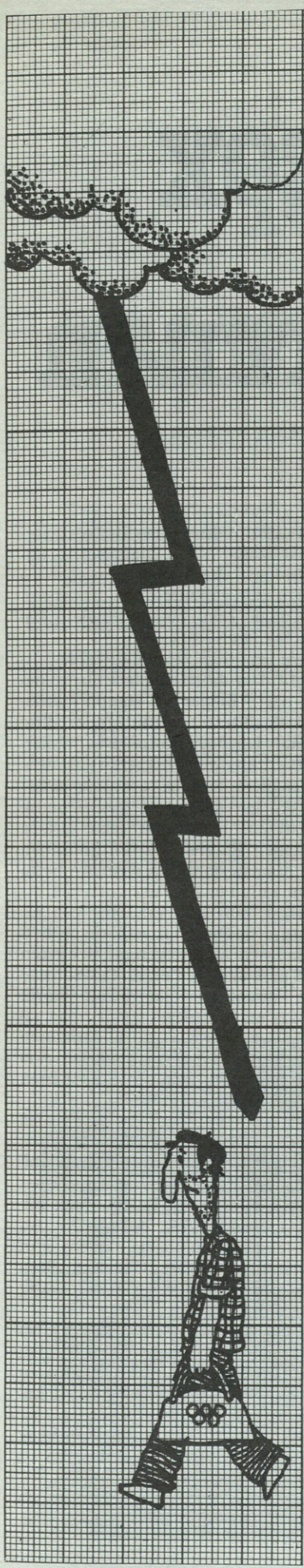
HERIOTZ TENOREA ALEMA-NIAKO GARTZELATAN

Duela egun batzuetako gertakariak direla eta (gertakari alaitsuak, iduriz): "final feliz", "todo se solucionó" en diez minu tos". eta halako izenburuak ezertzen zituen DEIA egunkariak), ezi-nezko tristura sortu da jende aunitzen baitan. Gudrun Ensslin eta haren lagu-nen heriotzak, bertze preso zenbaiten heriotzak bezala, fenomeno arruntak bi-hurtu baitira gaurko Alemanian. Ale-manian —eurofashismo gisako horren gidaria, hain zuzen—ongi baitago estatu-aren etsaiak neutralizatzea, hibildean ja-riaz bada ere.

Gorago aipaturiko "buru-hiltzeak" ez dira lehenak Alemanian. Ez Ulrike Meinhoffena ere 1975eko otsailaren 16.ean Hamburgoko Fuhchbüttel gartze-lan Santa Fu deitua ere bi preso sozial (edo bi preso komun, kasurako berdin bedi esegi ziren. hauek utziriko karta zenbaitetan, presoen erreibindikape-nak eta agiriak adierazten zituzten. 1972.ean Santa Fuko gartzelan errobol-tamendua gertatu zen, han zeuden bos-tehumentatik berrogeita hamarrek parte hartu zutelarik. Presoek, teitatueta-rik, gartzela bizizikeraren leuntzea eta direk-torea aldatzea eskatzen zuten. Garai har-tako lorpenak, galduz joan ziren. Hanz Detlef Krieger eta Han Rohrmoser pre-soak, 1975.ean, ber hartzen zituzten erreibindikapen guzti horik.

Bainan, gartzela barneko informa-zioa gero eta zailago bihurtu da. Gartze-laz informatzen duten taldeak ilegalak bihurtu direlako: Frankfurten. Hamburgon eta beste zenbait lekutan. zeharo kolpatuak izan direla. Halaz ere, deusño bat hatzeman daiteke. Man-nhein-en 1975.eko maiatzean, bi goar-dia hamabost urte kondenatuak izan di-ra, H.P. Wast preso hiltzearen, bi ur-te lehenago, 1975.eko abenduaren 27.ean. Goardia hauk salatu zituena, os-tera, zoro deklaratu dute, eta Hosen Asperg-eko gartzela sikiatrikoan sartu dute. Hamburgon gutxienez, sei preso-en erahilketak, segurtzat eman daitezke 71/75. urteotan.

Lubcek-en, Lauerhof-eko emaku-me espetxean, Beate Fiender-ek izanik eta alferrik ospitaleko ardurak eskatuz gero, bere burua hil zuen. Narkomano izanik eta eman zizkioten sendagailu gogorregien ondorioz, paraisiak eta ko-norte galdu-aldiak eduki zituen. Horre-xegatik, hostpitalera joatea eskatua zu-en. Hil ondoren, gartzelako direkzioak, hiru astez isilpeka, gorde zuen haren heriotza. Presoak (han-hemenka eta so-bietar batasunean ere eskulan merkea direlarik, hain zuzen, negozio polit eta errentagarria direlako. Alemaniako errepublika federalean hirurogeita lau mila preso inguru kalkulaten zen due-la bi urte. Ulrike eta haren burkideak epaitzeko eginiko gaztelu-edifikapena ere, judizioa ondoren, gartzela-fabrika bezala erabiltzea erabakia zen.

ekonomia

1978rako administrazioaren presupostua

IÑAKI IBARRA

Aurten, 1978rako Administrazioaren presupuestua inoiz baino berandua-ko onhartu da. Atzerapen honek, Estatuko ekonomian zerikusi haundia duela-ko—nahiz eta askotan haintzakotzat ez hartu—izan da batez ere. Horregatik, ekonomiako linea orokorrak opini ondoren onhartu da erabat.

Presupostu horrek, Gobernuak politika antidepresiba baino gehiago poli-tiak antiinflazionista eraman nahi duela adierazten du. Lehen presupostutik 300.000 miloi kendu zituzten eta azkenean, 1,4 biloitik geratu da. Iazkotik ehuneko 24,3 gehitu da, baina aurtengo inflazioa hori baino gehiago altxako denez gero—dirudienez, ehuneko 30 inguruan egongo da—azkenen onhartu den presupostua iragan urteetakoa baino tikiago izanen da,

la gauza berdina gertatu da Seguritate Sozialeko presupuestuaz. Honi 100.000 miloi kendu dizkiote eta 1,2 biloitik geratu da. Honela, ia ia, Ad-ministrazioaren presupostura iristen da; hau baino gehiago haunditzen da, 1977ekoarekin alderatuz gero.

Gobernua eskua sartu beharrean aurkituko da, zeren korrupzioz eta al-ferrik egiten diren gastuz beterik baitago, eta bere asmo guztiak ez diote ezer-tarako balio diru “inflazionarioak” laburtzen ez baditu.

Dena dela, aurten hartu dira lehen aldiz neurri ekonomikoak Adminis-trazioan. Dirudienez, inflazioaren aurkako burruka gogorki hartu dute Go-bernuko agintariak. Beste arazo bat langabezia da. Neurri horien bitartez ge-hitu egingo da, baina zenbat? Goian esan dugunez, Gobernuarentzat etsai nagu-sia inflazioa da; honen aurkako guduan irabaziz gero, langabezia epe laburren-an ienatuko da. Baina bitartean ehuneko 14 edo 15era iritsiko balitz? Nola bizi daiteke familia bat seguroko diruz?

Gaur arte, Administrazioak izan dituen defizitak “Casa de la Moneda”ren laguntzaz bete ditu. Honela, urteroko ejerzizioak berdinduta gelditzen ziren. Baina metodo hau ez zen hain bikaina, zeren saldoan orekarekin batera, infla-zioa ere lortzen baitzen. Aurten metodo horik alde batetara utzi nahi izan di-tuzte agintariak eta defizita ez dezaten eduki zerga berriak jarri izkigute. Hala eta guzti “casa de la moneda”ko laguntza beharko da.

Zerbait egiteko ordua bazen; dirudienez gobernua horretan sartu da. eta bere jokaera erabaki du: nahiz eta langabezia gehitu, inflazioa hautsi. Baina nire ustez, Administrazioa presupostuen arazoa ez da sarrerak handitzea, gas-tuen errazionalizazioa baizik. Hauzi hau argi ikusten dugu, denok ezagutzen di-tugun adibide hauetan: bata esan dugun bezala, Seguritate Sozialekoa: izu-garrizko mamua egingo dago; F.O.P. eko gaia bestea. Dakigunez diktadurako agintarientzat, iragan 40 urtetan kalean ordena zaintzea izan da arazo garran-tzizkoena. Era horretan, indar errepresiboek izugarritzko tamainoa hartu zuten. Gainera hor inbertitzen den diruak eta baita ejrzitokoak ere zeharo izakera inflaziotzailea dute. Zoritxarrez, maila horretan gobernua zerbait aldatzeko gogo handirik ez du. Bakarrik ejerzitoko presupostua ehuneko 17,6 da, eta “haberes” eta “clases pasivas” deitzen dena erantsiz gero ehuneko 25 baino ge-hiago da (oharra: datoak Administrazioa presupuestokoak dira). Diru hori ez da tresnak hobetzeko izan, ofizialen lantzeriak handitzeko baizik; eta lantzeri “politiko” horren bidez. G.C., polizia eta ejerzitoko oso mende eduki.

Datorren urteko presupostuan garrantzi handia eduki behar lukete auto-nomi gaiak baina garrantzi hori ez diote eman. Gobernu autonomikoek edo aurreautonomikoek edukiko dituzten konpetentziak ekonomiako mailan ez dira inondik agertzen; eta gauzak dauden bezala, bai “Ingresoak” bai “gastoak” asko aldatuko dira. Horrela, gastoak ez dira laburtuko behar hainbeste eta hor-tik presupostua hautsi daiteke.

Gobernu autonomiko desberdinen artean emango diren hauziak inter-esgarriak izango dira. “Truke desberdinen” gaiak arazo oso sakonak mahai gainean ipintzeⁿ ditu, eta horregatik, ekonomista burges batek (gauza inoiz ikusia) desberdintasun haik erabakitzeke estatu federal bat adierazi du.

Azkenek, haxe bakarrik geratzen zait esateko: onhartu diren presupos-tuak langabezia gehituko dutela. Langabezia bukatzeko, PIB ehuneko 7 ha-unditu behar da. Kapitalistek, dirudienez, ez du horrelakorik egiteko asmo-rik, eta Administrazioak—ikusit dugun bezala—Obras Publicaseko presupostuan ezin du haunbeste PIB handitu. Hala ere, egia esateko, onhartu dituzten neurri-ak onena direla ean behar dugu (ala gutxi faltatuko zaie) sistema kapitalista barnean. Baina inflazioa gutxitzeke behar bada langabezia handitu, huts egiten duen zerbait ez al da egongo?

BABCOCK WILCOX

5000 langile barruan

Madrilen zeuden langile ordezkarien lagungarri izan zedin, joan den hazilaren 7an Galindoko Babcock Wilcoxen 5000 langile sartu ziren lantoki barrena. Langile ordezkariak, Lan Ministraritza, Industri Ministragintza eta Industriako Nazional Institutoetako buruzagien aurrean beren egoera garrantza aurkeztera joan ziren Madrila.

Azken egunetan egoera okertu egin da. Joan den hazilaren 2an lantokitik irtetzen ari ziren materialez betetako kamioi haundi batzu, geldi erazi egin zituzten grua batzu aurrez aurre jarritz. Nora zihoazen kamioi horik inork ez daki. Zuzendariek arrazoi egokirik ematen ez zutela jakin bainan CCOO eta UGTko hainbat jenderen arrazoiak ezaguturik "gure posturaren bitartez klienteak atzera egin dezakete" langileek posturaz aldatu zuten eta kamioiak irtetzen utzi.

Langileen egoera ezin da okerragoa izan: lau hilabetez dirudik jaso gabe eta aspaldidanik konbenioko gorakadak kontuan hartu gabe, gainera. Bitartean, langile ordezkariak Ministraritza batetik bestera, atek jo eta kasorik ez, ibili dira.

"Babcockekoak gabela dendetan jakiten dutenean ez dira gutaz fio" zioen kalderagintza tailerreko langile batek. Herisialdiak antzeko giroan jarraitu zuen. Sekzio bakoitzean mahai eta alkiak langileen erosotasunerako jarri dituzte. Batzuk kartetan, besteak elkarriketan. Gehienak lanerropak jantzirik dituzte eta plaka bat "burrukan gaude" adierazgarri bezala. Plaka ez daramanak, eskirola delako edota entpresakoa ez delako, da.

Magistraturan, zuzendaritzak lan postuen erregulapena aurkeztu dute. Erregulapen honek 3000 langile ikuitzen ditu: "Batzuk kaleratuak izango dira eta besteak -ni bezala- 38 urtez lan egin ondoren, asteen egun bat edo pare bat lan eginez bizi beharko dugu. Hau lotsagarria da; gure kontura urrezkoak egin dira. Hamalau urte nuela nolabaiteko faltaren bat egiten

banu lan ordu ondoren pabelloi osoa garbitu behar izaten nuen. Orain berriz, buroa zertxobat altxa dugunean berriro oinazpiratu nahi gaitzute".

Kalderagintzako langile edadetu baten gogoetak ziren hauk.

Azken egunotan zuzendaritzaren postura aldatu dela diote langileek: lantokiaren zati bat "Bienes de equipo" zatia-eroslerik ez dutelako aurkitzen ez dute saldu behar; langileen ikusmira bat onhartuz Estatuari kreditoak eskatzen hasi dira. Bainan langileek ziotena -estatuak entpresan esku har dezala- ez dute inondik ere onhartzen. Estatuaren esku sartzea egokia izanzen litzateke, zeren kreditoen kontrola eraman dezake eta berriro beste porrot bat egiten ez luke utziko.

Sindikal zentralen eta langileen artean postura desberdinak nabaritzen hasi dira: "Madrilen elkarriketetan ari garen bitartean gure ekintzen erradikaltasunagatik ezin ditzakegu elkarriketa horik hauts" bata eta "aurregia gogor eman gabe ez dugu ezer lortuko, zuzendaritzaren postura zerbait aldatu bada, guk lantokia blokeatu genuelako izan da. Kalera irten behar dugu", bestea.

Hazilaren 8an eguneroko asanbladaz greba jarraitzea erabakitzen da. Hazilaren 9an tarteka lan eginez jarduten dira. Goizeko 9.45etan ETA(m)ren lehergailu bat bulegotan lehertzen da. Bulego hauk Bilboko Av. Recalde 27an daude. Urrengo egunean langile asanbladak ekintza hori deuseztatzen du hauxe esanez: "langileen eta momentu honetako gure burrukatik at dagoen ekintza".

Krisisen dauden beste entepresekin Babcock lotzen hasten da. Garai batetan COSeK ankaz gora bota zuen lantokiaren arteko koordinakuntza beharrezko dakesate.

Hilaren 11n Madrilgo azken albisteak jasotzen dituzte: "INik nahiko arazo ba omen du entepresaren kargu egiteko.

Langileentzat kolpe gogor bat da hau. Beren estrategia aldatu beharko dute.

10.000 MANIFESTARI

HONDARRABIKO ARRANTZALEEN ALDE

Bajurako arrantzaleek, egoera larriagotzen ari zaien neurrian, arazoa soluzionatu eta konponduko dien aterabide berrien arakatzeari ekin diote.

Manifestazio handi baten muntatzea azaroaren 11ean eta Frantziako estatuko buruzagi den Giscard D'Estaing-i gutun baten bidaltzea izan dira azkeneko muntaketa zaratsutsua.

Legazketan ari ohi diren arrantzaleek bi baza jokatu nahi dituzte: bata, Madrilgo gobernu-jendeen bitartez, presio bat eraginez. Bestea haatik, burokrazi-hildoak ahortzi eta zuzenki. Ipar Euzkadi eta estatuko buruzagiei hots eginez.

Manifestazio egunez, goizeko bederatzitan bildu ziren Hondarrabiko Kofradian, junta eta berrogei bat arrantzale, manifestazioaren azken puntuak aztertzeko.

Pankartak eta konsignak prestatu ziren aurrez. Helburua garbi finkatua zen: Manifestazioa, arrantzaleon egoeraz protestatzeko zen. Bertan ez zen inolako siglarik azalduko. Kontsigna ba-

teratzaile batzu bakarrik oihukatuko ziren eta pankartak, arrantzaleek bere eginikoak, hauen egoeraz bakarrik mintzatuko ziren.

9,30etan irten zen manifestazioa Hondarrabiako kofradia ataritik. Bidean, susmo txarrak ere baziren: polizia indarrek erruz zebiltzan eta manifestazioak ez zuen baimen ofizialik lortzerik izan, beharrezko diren hamar egunetako epea ez zelako bete. Eratzaileen ustetan ordea, toleratua izanen zatekeen. Zalan-tza bat bazen airean.

Hamaikak aldera, eta lau kilometro-tako bidea egin ondotik, manifestariak, inguratuko lantegietako langileen juntatzeaz handituta, mugara doan

Hondarrabiako herri guztia izan zen manifestazioan.

“Frantziako abenida”ra iritsi ziren. Han kontrol bat ere bazen, baina problema-rik gabe gainditu zuten.

Mugara iristeko unean, 10.000 bat manifestari izango ziren. Denek, kontsignok koreatzen zituztelarik: “Donibane Lohitzun, non da gure batasun?”, “Gobierno Español, queremos solución” eta “Itasoa arrantzaleena da”.

Mugan bertan, bertako polizia balla batzuen bidez erabat itxi zutelarik, Hondarrabiako alkateak Giscard-i bidali behar zitzaion gutuna irakurri zuen. Bertan euskaldunon batasuna eta lan beharra azaltzen da. Mediorik gabeko langile bezala, lehendakari horri eskatzen zaio ez dezala betitik datorren anaitasuna hauts.

Kofradiako idazkaria, alakatearekin batera mugan barrena sartu eta Espainiako aldean komisario izaniko Maturana jaunarekin topo egin zuten, bai ta Pochy frantzes aldekoarekin.

Gutuna, Hendaia-ko alkateari eman nahi zitzaion baina honek, ezin etor zitekeela adierazten zuen, azaroaren 11 Frantziako askatasun eguna bait da. El-karriketa batzuen ondotik, Maturan-ak jaso zuen gutuna, alkate horri eskuz esku emanen zionaren promesa eginez.

Hor bukatu zen manifestazio handi hau. Geroztik Pabeko preketuak, Hondarrabiako arrantzaleekin egon nahi zuela adierazi zuen, bilera azaroaren 16rako erabagiz.

Z. ARGIA hau kaleratzen den unean bertan izango da beraz bilera hau, horretatik zer sortuko den ezin jakin izan delarik.

Seinalatu beharrezko, Hondarrabiako herri guztia izan zela manifestazioan, denda eta taberna guztiek heuren ateak hertsu zituztelarik.

Bidean, sumo txarrak ere baziren: polizia indarrek erruz zebiltzan.

ESTEPAN ALDAMIZ-ETXEBARRIA

ERREMOLATXA ETA AZUKREA

Aurten goiz, triste eta etsita bukatu dituzte Andaluzian erremolatxa biltzeko lanak; eta entzun nahi dien guztiari, ez dutela gehiago azukretarako erremolatxik ereingo, esaten diote. Iaz ere baziren hori ziotenak, eta ez txantxetan. Iaz 400.000 Ha. lur ziren Sevillan erremolatx ereinak, aurten 21.000 bakarrik. Beraz zenbaitek esan ez ezik, esandakoa bete ere egin du.

Urte batetik bestera, erdira jetxi da erremolatxaren produzioa. 1976. urtean 1.250.000 tonelada erremolatx iritsi ziren Sevilla inguruko azukre fabriketara, aurten ez eta erdirik ere, 600.000 inguru. Hori dela eta inoiz baino lehenago bukatu dituzte fabrikaok erremolatxa ehiotzeko lanak; abuztuaren erdian batek, eta azkena baino lehen bestee; aurreko urtetan berriz, ia urriaren aurrena arte iharduten dira lan honetan.

Honek orain dela lau urteko azukrearen krisisa, gogora erazten digu. Urte batetik bestera Espainian ziren azukre guztiak ahitu ziren, nekazariak erremolatxa ereiteari utzi ziotelako, eta aste batetik bestera azukrearen prezioa bihalakotu egin zitzaigun. Cubak saldu bai, baina zartagia eskutik zeukanez gero, egokiera aprobeixatu egin baitzuen.

Ondorenean, nekazariak, erremolatxaren prezioa altxa, produzitzeagatik primak jarri, lanerako sistimak eta biltzeko makinaria berritzeko kredituak eman, eta berriro ere, produzioa martxan jarri zen. Urtebete edo birako, berriz ere nahiko azukre eta gehiegi bazen Espainian bertan; baina Cubarekin hiruzpalau urteko tratoa egin zegoenez, handik azukrera, bertakoa baino garestiagoa ekartzen segi behar izan zuten.

Orain berriro, nekazariak, ez dutela gehiago azukretarako erremolatxik ereingo esanez hasi dira: zer gertatzen da?

Espainian bada, lur, bada giro, bada teknika eta bbadu modu, jendeak behar ahala azukre sortzeko hainbat erremolatx egiteko. Badago baita azukre industria ere, erremolatxa azukre bihurtzeko fabrikak, alegia, badaude nahikoa egin ahal lan emango balitzaie... baina saltzeaz ez da inor arduratu.

Nekazariak ez, fabrikari hazi erosi eta fabrikari fruitua saldu egiten baitute. Bakoiitzak zenbat hektarea ereiteko prest dagoen adierazten du, eta fabrikak hainbeste toneladako kupoa izendatzen da; gainerako lurra beste zerbaitetan

enplegatuko ditu.

Fabrikak ere ez dira arduratu saltzearekin. Sortzen zutena Espainian bertan, tarte on batekin saldua baitzu eukaten. Izatekotan ere nekazari erremolatxa kondizio honetan hartzen saiatu dira.

Eta gobernua ere ez... nahiz eta Europa begira, azukrea izan, dezaken guztia produzituko balu, kompetentziaren beldurrik gabe, Espainiak gaur edo bihar kanpora sal dezaken jenero bat larenanekin eta, gertatzen den bezala.

Azukrea eta politika

Ez da oraingoxoa azukrearen salerosketan politika sartzea. Napoleonek irabazi zuen Europarentzat lehenengo batalla. Ordurarte Ingalaterrak bere mende herrietatik ekartzen zuen Europa guztiarako kainaberaren azukrea. Napoleonek erremolatxa erein eraziz, behar hainbat azukre bertan sortzeko bideak egin zituen, eta Ingalaterraren salmenta hori moztu. Geroztik Frantziak eta Alemaniak erremolatxaren azukrea badute etxerako eta kanporako.

Cuban, Fidel Castro agintzen jarri zenean, Iparrameriketarako azukrea erosteari laga egin zion 1961.ean. Cuba orduan azukre gehiegi baina gauza askoren faltan gertatu zen; hala ere inork ez zion azukrerik erosi nahi. Errusiak bakarrik lagundu zion, azukrearen truke makinaria, eta beste hainbeste gauza salduz.

Orain berriro Iparrameriketarako Japonen beste batalla bati ekin diote. Bi nazio hauek kanpotik azukre asko karratu baitzuten orain arte. Orain beste gozagarri bat sortu dute: isomerosa. Artoaren almidonetatik ateratzen da eta azukrearen ehuneko 70 indar du gozatzeko. Isomerosa sortzeko lehenengo fabrika 1967ean hasi zen lanean Iparrameriketarako. Europa da guar erremolatxetik azukrea sortzen nagusi. Munduko merkatuetan erronka jo diote beste gozagarri horrekin. Ikusiko dugu zeinek irabazten duen jokua.

Espainian bertako lain azukre, eta gehiago ere bai, sor daiteke erremolatxetik, baina saltzen izango dira kontuak.

Bestalde, urte batetik, bestera ugalduta ala urritu, kendu ala jarri, egin daitekeen jenero batekin, honelako gora beherak gertatzen balira, zer espero dezakegu esnearekin, eta haragiarekin, ganadua ez baita hain erraz ez ugaltzen eta ez kentzen.

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7
Urrutizkiña, 8114 31
Andia, 7 - 1.º
Urrutizkiña, 6813 80

AZPEITIA
TOLOSA

JOXE ALKIZA

**NOSOTROS NO QUEREMOS SEGUIR
MARGINADOS EN LA DEMOCRACIA
UNA SOCIEDAD JUSTA EXIGE UNA PENSION JUSTA**

**COMISION DE JUBILADOS, VIUDAS
Y PENSIONISTAS DE VIZCAYA**

JUBILATUAK KALEAN. Azaroaren 10ean, Bilboko kaleetan zehar hamar bat mila jubilatu eta pentsionistek justizi soziala aldarrikatu zuten.

Gure gizartetik benetan bazterturik dagoen sektore honek aurrera eraman dituen ekin-tzen burutzea izan da manifestaldi hau.

Gaur Bizkaian 30.000 bat jubilatu daudela gogoan hartuko bagenu, benetako arrakasta-tzat jo dezakegu manifestaldia. "70 urtetik gorakoak ez dute etortzerik izan, eta Verticaleko jubilatuak erakundeak —aldizkaritara bidali dituzten oharren bidez— deia-aren aurka joaten aha-legindu arren, 10.000 baino gehiago ginen" esaten zigun metalurgiko zahar batek.

40 urtez goitik lanean ihardun ondoren, askoren egoera larria da. Ehunetik 18rentzat, ez ez da 2.000 pezeta baino gehiago iristen. Hori baino okerrago dena hau da: "Jaungoikoa eta Espainia" rengatik elbarrituak 16.000 pezeta jasotzen duten bitartean, "gorri" en aldetik ibili-tako zahar hauk 3.000 pezeta besterik ez dute jasotzen.

Manifestaldiaren hasieran —Bilboko asrkean) sitilu batzu gertatu ziren. PC eta PTeK izen-peturiko pankarta batzu manifestaldi hasieran sartu nahi izan zituzten, batasunerako akordi-oak hautsiz.

MEDIKUAK HASERRE. Alde batetik, Basurtoko Ospitaleko mediku laguntzaile eta internoak greban aurkitzen dira, beren erreibindika-zio nagusiak lanpostu fijoak —honela, lanean, seguritatea izanez, gero, lan hori hobeto bete dezaketeela kontuan hartuz— eta medikun-tzaren kalitatea hobeagotzea —osasunaren alde erakunde internazionalak ezartzen dituzten minimoak beteaz— dira. Ospitaleko beste langileek, nahiz huelgan ez parte hartu, eskubide hauk babesten dituzte. Eta arazoa konpontzeko medikuek parte hartu gabe Ospitale-ko zuzendaritza INPrekin egiten ari den negoziaketak, nahikoa ez direla ikusten dutenez gero, mediku laguntzaile eta internoek zu-zendaritza horren dimisioa eskatu dute.

Bestalde, Seguritate Sozialaren Madrilgo zentroetako langileek huelgan daude, lan orduak direla e.a. Hilaren 14ean manifestazio bat ere egin zuten, baina baimenik ez zuenez gero, poliziak eraso zuen eta bi lagun izan ziren detenituak.

Azkenik, estatu guztiko MIRak (Médicos Internos y Residentes) ere huelgan jarri dira. Hauek osasun Ministeritzak egin berri duen proiektu baten aurka —medikuntza birestrukturatzen duen proiektua eta laster argitara emango dena —ekin dute, eta berriro ere MIREn lanpostuak gehitzea eta demokratikoki kontrolatzea eskatzen dute. Aurreko urteetan ere eginak dituzte eskabide hauk bai-na oraindik ez dute ezer asko lortu.

KONBENIOAK PRESTATZEN. Nafarroan hasiak dira zentral sindikalak laster negoziatu beharko diren kobenioen prestaketan. Elkarbizketa batzuzren ondoren, CCOO, CSUT, ELA—STV, LSB—USO, SU eta UGTkoek konbenio hori zentralen ordezkarien eta langileen ordezkarien artean osatutako komisiok negoziatzera erabaki dute. CNTek eta LABek berriz, ez dute onhartu hau. Langileen ordezkariak soilik negocia-tu behar dituztela konbenioak zioten.

Lehen aipaturiko sindikatoek beste puntu batzu ere proposatu dituzte konbenioen negoziaketari buruz; hala nola adar bakoitzeko kon-benioak egitea komeni dela, baita erreibindikaziorik garrantzizkoenak soldatei, laneko kondizioei, langabeziaren aurkako neurriei, lanpostu-en garantizatzeari eta askatasun sindikalari dagozkionak direla e.a.

Konbenioen negoziaketa azken urteotan nahiko zaratsua izan ohi da Nafarroan, baina ez da ia inoiz zeharo langileen alde gertatu. Orain, plantamentu berri haeukin eta Moncloako tratorearen ondoren, hobia izango ote?

"ASTILLEROS ESPAÑOLES" EKOEK BEREN ESKABIDEAK DEFENDATZEARREN. AESA. enpresak krisisaren aurrean langileak gu-txitzea erabaki duenez, bertako langileak hasiak dira estatu mailako koordinadorren bitartez hainbat ekintza aurrera eramaten: geldialdiak, itxialdiak, e.a. Hilaren 19rako manifestazioak egiteko asmoa ere badute, nahiz eta ekintza hauk denak AESAko lantegi guztietan ez onhartu. Koordinadoran biltzen diren lantegiak Asua, Bilbo, Olabeaga, Sestao, Cádiz, Manises, Proyectos Navales, Puerto Real, Reinosa, Sevilla eta Ma-drilgo ofizinak dira.

Koordinadorak puntu batzu proposatzen ditu krisisaren aurrean:

Langileen parte hartzea enpresaren gestioan, berehala, neurriak hartzea krisi hori gainditzeko, e.a. Krisisa enpresa gaizki gestionatu delako dela diote.

Bestalde, Manuel Gutiérrez—Cortines, "Director General de Industrias Siderometalúrgicas y Navales" delakoak aitortu berri du Bilbon, untzigintzako krisiak lehenbailean neurriren batzu hartzea behartzen duela eta urtea bukatzerako egina izango dela estudio sakon bat. Estu-dio horrek langileei zer eskainiko dien ikusi behar.

"CHARTE DE BREST" EKOAK HEMEN

Gobernu zibilekoak debekatu zion HASlri antolatatu zuen hainbat mitin. Azkenekoa izan zuen arrakastarik haundiena, "Charte de Brest" en aurkezpena baitzen, eta Donostiako Belodromoan ospatu beharrekoa. Debekatze hauk zirela eta, manifestaldi bat antolatatu zen, gobernu zibilaren erabakien aurka, KAS eta langile alderdien legeztapenaren alde. "Charte de Brest" izenpetu duten alderdien ordezkariak buruan joatekotan ziren; baina alderdiek antolatzen dute eta poliziak erabakitzen duenez, ez zen posible izan. Parte hartu zuten guztiei bezala ihes egitea tokatu zitzairen. Polizi erasoaldiaren ondorioz, Frantzes armada dako koronel bat zauritua gertatu zen, ipurmamitik bala bat sartu eta barrabiletatik atera zitzaionlarik.

"Charte de Brest"

Nola edo hala "Charte de Brest" zer zen euskaldunok jakin ahal izateko, HASIren sedean ospatu zen prentsaurreko bat. Dokumentu hau izenpetua duten alderdien ordezkariak parte hartu zuten. Beno, etorri ahal izan zutenek, batzuk oztopoak izan baitzituzten.

1.974eko Otsailaren 3an argitarateman zitzaion "Charte de Brest"i. Izenpetzen zuten alderdiak hauk ziren: Eiretik "Sinn Fein Workers Party", Breitañatik "Union Democratique Bretonne - UDB-", Galesetik "Cymru Goch - CG: Pays De Galles Rouge-", Galiciatik "Union do Pobo Galego - UPG-", Catalunyatik "PSAN - Provisional-" eta "Ezquerria Catalana dels Treballadors", eta Euskaditik HASI -hegoan- eta -EHAS -Iparraldeko-. Sardenyako "Su Populu Sardu"-k obserbadore bezala irauten du.

Elkarte honekin Europako (batez ere Mendebaleko) herri zapalduen askatasunaren alde eta klaserik gabeko gizarte bat sortzearen alde burrukatzea nahi dute.

Independentzia politikoa ez ezik, ekonomikoa ere nahi dute; ekonomi egi-

turak aldatzen ez diren bitartean burges dominatzaileak era berean erabiliko dituzte nazio horien ondasunak, eta neokolonialismo baten barruan iraun beharko du (Eireren kasua adierazgarriena iruditzen zaigu).

"Nazio-askatasun burruka ez daiteke sozial-askatasun burrukatik berezi". Masa herrikoiak izan beharko dira burruka honen zuzendariak. Orain arte aipatu ditugun puntuekin Donostian zeuden ordezkariak -"Sinn Fein", UDB, UPG, PSAN (P), EHAS, eta HASI - bat ziren. Ah! Baina eztabaida sortzen zuen puntua ere aipatua izan zen: burruka harmatua. Nahiko garrantzitsua iruditzen zaigu. Nazional eta sozial askatasuna lortu nahi dutenak nahitaezkoa den bitartekoaren aurka egoteak nahiko susmo txarra ematen digu. Baina, banan banan, aztertzen badugu alderdi bakoitza ulerkerria, agian gertatuko zaigu arazoa.

UDB: Bortxakeria ez da beti automatikoki iraultzailea. Breitañan horren beharrik ez dugu ikusten -"plastikadorerik" ez dugu nahi- baina beste lurraldeetakoek eskubide osoa dute nahi duten bidea hartzeko.

"Sinn Fein Workers Party". Hau burruka harmatuaren etsai latz bat be-

Badirudi HASIren atzetik dabilela.

zala agertu zitzaigun, sistemaren bortxakeria izkutatu besterik ez duela egiten. demokrazia eta giza-eskubideak lortzeko posibilitatea ukatzen duela, eta langile masaren batasunari oztopoak jartzen dio-la, adierazi zuten.

PSAN(p)ekoak zera erantzun zien: burgesiak bere agintea ez duela hala edo hola utziko, eta beharrezkoa dela burruka harmatua hori lortzeko. Iraultza, herriaren ekintza harmatuaren bidez lortu ahal izango da.

HASI: Bortxakeria iraultzailea ala erreakzionazioa da. Eta une bakoitzean ikusi beharko da zein nolako burruka mota erabili behar den.

UPG: Bortxakeria eta burruka harmatua, nahitaezkoa da bi kontzeptu hauk ez nahastea. Bortxakeria burgesiak, agintean daudenak erabiltzen dute. Eta herriak, erantzun bezala, burruka harmatua erabiltzen du.

Erantzun hau kontuan harturik eta handik eta hemendik entzun genituen eritziak datu bezala hartuz "Charte de Brest" izenpetu dutenak helburuak ondo finkatu baino lehen beren artean konpontzeko biderik dagoen ala ez ikusi beharko dutela iruditzen zaigu. Agian, indar batzu kanpora bidali beharko lituzkete, eta, egun zain dauden askori ateak ireki. Datorren Martxoan erabakiko da hau.

"Charte de Brest"eko indar guztiek -eiretarrek kontrakoak agertu baziren ere- Fronte POLISARIOarekiko solidaritate osoa agertu zuten, beren burruka-rekin bat egite zutela adieraziz.

Koronel frantzes bat zauritua. Baina Frantzia eta Espainiako Gobernuen arteko harremanak hain onak direnez gero, "hemen ez da ezer gertatu".

Roberto Etxeberria "Tito", 31 urte, Azaroaren 9an hil zen. Ezkondua, bi haurren aita. 8 urte atzerrian pasa ondoren eta gogorki pasa ere, —Bruselas, Yeuko ugarte-an bi aldiz, etab.— Hego Euskadira itzuli zen burrukarekin hemen jarraitzekotan. Agur Tito.

(Zutik, ezkerretik hasi eta bigarrena, Tito)

TITORI (Roberto Etxeberriari)

*Hordi
lagun mozkortuen artean
haragizko debeku
guztiez farre
xistua zoko batetan
ez doluminik
ez latin kutsuko
kristau kanta horik
zure ehorzketa
nahi zenuke
segur nauzu.
Orain bertze jainkoekin*

*jainko beltzekin eginen duzu jolas
kosmos berri baten haiduru.
Bruxellesko biera beltzetan
lurperatua
solas gutti eta ironia xotil horrekin
Abertzaleek, lagun zenbaitek
eta egunkari berri hauek atera dituzten
oharpenez irri maltzurra
somatzen zaizu, nonbait
etxeko zakurra, hor ere agian
lagun duzularik.*

GDARIEN OMENEZ. Gudariak, batalloiz batalloi gutxienez eta isilean noski, bildu izan dira azken urteotan. Baina aurten agirian eta problemarik gabe egin ahal izan dute hori, Loiolan. Merezi dute horrenbeste.

Meza, hitzaldiak, anaiarteko bazkaria, bertsoak...Zenbat istori zahar gogoratu ote zituzten elkarrekin. Baina gudariei ere aurrera begiratzea eskatzen zaie eta hori proposatu zien Joseba Elosegik, egungo eginkizuna datozen hauteskunde munizipalak irabaztea dela azalduz.

"Askatasun eguzkia basotik irten da..." kantatu zuten eta, nola ez, "Eusko gudarika gara..."

CHIVITE ETA FERNANDEZ TOVAR GUREKIN. Kaleratu berriak diren FRAPeko bi militante hauk gure artean ditugu. Herria zain zegoen geltokian. Txistu soinuak, hiru banderak -Errepublikakoa, gorria eta ikurrina- eta 1.500 bat pertsonen oihuak. "Chivite, Tovar, herria zuekin", "Ondarru askatu", "Independentzia", "Gora FRAP", "Gora ETA"... Konturatu zaretenez, oihuak zeharo desberdinak ziren, baina han zegoen jende guztiak egarri bakar bat zuen: askatasun egarria. 1975eko epaiketak gogoan zituzten "Septiembre 27, juicio popular" kontsignak garbi adierazten zuelarik. Chivite eta Fernandez Tovarrek erailketa hartatik ihes egitea lortu ahal izan zuten. Orain, kaleratu dituen herriarekin elkarturik, prest daude askatasuneruntz eman behar diren pausoak emateko, nahiz eta ideia desberdinetako ibiltariak elkartu.

ALEMANIA: KRONIKA BELTZA. Ingrid Schubert, 31 urteko emazteak "bere burua hil du", iturburu ofizialek diotenez. Honekin RAFeko bost militante "suizidatuak" ditu Alemaniako gobernuak. Ah! Baina horrelakorik ezin da aipatu ere egin. Zalantzetan egoteagatik hauzitara eraman dute Gudrum-en aita Helmut Ensslin, apaiz ebanjelikoa, jubilatua. Fiskalak dioenez "estatua irain du" bere alaba eraila izan dela esateagatik. Baina, beti gertatu ohi den bezala, ez da estatua bakarrik apaiz honen aurka jarri, bere eliza ere. Stuttgart-eko "Curia Evangélica" k inongo eritzirik ez dezala eman eskatu dio. Kristau-demokrazia alderdiak abokatu eta (terrorista?) defendatuen arteko elkarriketak kontrolatzea ez ezik, beste presoan ere era berean izan daitezela eskatzen du. Momentuz, sozial-demokratak aurka jarri dira, baina praktikak adieraziko digu zenbat denbora irauten duten postura honetan. Geroz eta beltzagoak -gogoratu lehengo alkandorak- jartzen ari dira gauzak Alemanian.

LEHEN MILITARRA

“Euskal Elkargo” argitaldariai zenbait liburu interesgarri kaleratu izan ditu. “Euskaldunak denok bat” izenpetzen den zatian gure azken historiak mintzatzen da. Batez ere Lehen Militarraren historiez nahiko ezezaguna gure artean, eta honen ondorioz “Los Cabras” taldeak osatu zuten lehen Militar hori. Horietako batekin hitzegin ahal izan dugu. Hona bere aurkezpena.

“Ez naiz politikoa. Nere Jaungoikoa, nere Aberria, nere ideologia Euskadi da. Ez naiz PNVkoa, baina ez eta aurkakoa ere. Ez ETAKoa eta ez anti-ETA. Ez komunista eta ez antikomunista. Ez iraultzailea eta ez burgesa. Militar irakastuna naiz, armadako tekniko bat.”

– “Los Cabras” zer dira?

– “Euskal erresistentzia gara. Euskadi burrukan dago. Gure helburua euskal gobernu bat sortzea da. Hori lortzen dugunean gu, militar garenez, gobernu horren zerbitzuan jarriko gatzazkio. Gobernu hori ez da orain izen hortaz baliatzen dena -oraingoa ez du herriak maite-. Egun sortuko litzatekeen gobernu bat izan beharko luke. Herriak sortuko lukeena. Eta, sortu behar dena, nahita nahiez.

– Lehen, pentsakeraz mugatu zara. Praktika mailan zer?

– “12 urtekin hasi nintzen lanean. Oso espainola nintzen. Falange barruan nengoen organizatuta. Baina, Jose Antoniok defendatzen zituen ideiren alde, barruko jendea ez zegoela konturatu nintzen. Orduan, batzar batetan (ni honelakoa naiz) labana bat atera eta naramazkin insigniak aurrean nituenei aurpegira botatzeko asmoz, moztu egin nituen. Hor bukatu zen nere falangista izakera.”

– Baina, sozialistatzat jotzen duzu zeure burua...

– “Noski!. Langilea izanik sozialista naiz. 14 urtekin, ordurako JOCEko militantea izanik IZAR SAn (Amorebietan dagoen lantokia) sartu nintzen. Lantegi barruko burrukarekin bat eginez, legal mailan ahaleginak egin nituen gure ezjakintasuna baztertzeke. Arrazoi horregatik nagusi mailan ez nintzen oso ondo ikusia. Hamar erru ttiki egiteak erru haundi bat suposatzen zuela esanez, bota ninduten (“erruak” hauk ziren: firmak bilztzea, komunera baimenik gabe joatea, 5

minutu lehenago lantegira iristea, eta antzekoak). Juizio bat izan nuen. Lekuko bezala, nagusiaren lekukoak, langile asko joan ziren. Galdu nuen. Urrengo egunean lantegiko ateetara hurbildu nintzen. Ba, begira, 500 langileak beste ate batetik irten ziren. Nere aurretik pasatzera ez ziren ausartu. Egun, orduko liderrek marxistatzat jotzen dute beren buruak (bai, ezagutzen ditut) baina orduan, nere amorrazio bizian galdetu nuenean “non dago PC?” inork ez zidan erantzun.”

eta IVgarren Asanblada

– Zenbat urte zenuen?

– “19, bota nindutenean. Eskerrak soldaduska boluntario egin nuenik (17 urterekin). Hiru urte luze lanbila ibili eta, azkenean, Gipuzkoara jo beharrean ikusi nintzen, anaiak zuen lantoki ttiki batetara.”

– Orduarte poliziarekin zer ikusirik ez...

– “Eh!. 16 urterekin detenitu ninduten lehenengo aldiz. Nazionalista izateagatik, pentsa!. Lehen esan dudana bezala, orduan espainola nintzen. IZARa joan ziren bila. “Hire aita abertzalea al duk?” “Ez, marmorista” erantzun nien. Kuitau bat besterik ez nintzela argi dago.”

– Noiz hasi zinen nazional arazoaz kezkatzen?

– “Kolpeak hartu ondoren. “Zer izango da Euskadi?” galdetzen nion neure buruari. Geroztik, ETAn sartzen ahalegindu nintzen. Apaiz batzuren laguntzaz lortu nuen. 20 urterekin; 1965ean. Mundua jan nahiean, harmak eskatuz, ekintzak nahiz. Lasaitasun piska bat eskatu zi-

daten. (ez pentsa, nahiz eta odolez beroa izan, oso beldurtia naiz. Nahiago dut ekintza batetara neu joan, beste baten orde)”

– Kaso egin al zenien ETAkoei?

– “Organizazioan sartu eta lau hila batetara Asanblada egin behar genuen. Laugarrena. Sekulako desilusia hartu nuen hara iritsi nintzenean. ETA, nere buruan, la hostia zen. Baina errealitatea ez zen berdina izan. Begien aurrean nituenak 40 gazte ziren, oso gazteak gehienak. Segurtasunaren fanatiko bat naizenik, behar ziren neurriak hartuta zeuden galdetu nien. “Noski. Ez kezkatu. Aurretik ikusia dugu dena”. Asanblada hasi zen. Denak diskutitzen. Marx, hitz raroak, teologia... Ni ikaraturik. Ezin hitz bat ere esan. Tuti ere ez nuen ulertzen. Denbora gutti barru, tipo batzu iritsi ziren. Mahaian zegoen jendea (buruzagiak izango ziren. Zaharrenak, guttienez) zertxobat esan eta... akabo!. Asanblada deuseztatu beharrean aurkitzen ginela (hara zetorren talde batek Bera de Bidasoan guardia zibil batzurekin topo egin eta tirotoa sortu zuten) adierazi ziguten. Mundu guztia korrikan hasi zen. Nik anorak bat neraman, baina beste asko korbata eta guzti mendiz korrika ikusi beharrean aurkitu ziren. Hara gure seguritatea!”

– Hortaz, asanbladan mintzatzea ez zinen ausartu

– “Gauzak honela ikusita, zertxobait esatea ausartu nintzen. “Zergatik ez dugu komando bat osatzen, haik askatzeko?”. Oso ondo iruditu zitzairen. Prenda bezala: “Hi izango haiz buruzagia. Beste zortzi gizon joango dira taldean”. Ni harrituta. Ia

ez ninduten ezagutzen... Zer nolako erakundeak! Nonbaitera erretiratzeko esan zidaten. Ezagutzen nuen leizazulo batetara; Etxartean dagoena, joan ginen. Harmak iritsi zitzaizkigun: herdoildutako bi metrailleta, bi pistola (bala gabekoak), detonadore gabeko dinamita eta saboteatutako bi lehergailu. Pentsa nola gelditu ginen. Handik bi egunetara iritsi zitzaigun berria: komandoko inor ez zen erori. Ihes egitea ahal izan zuten."

Lehen militarra

— Organizazioak, ondorioz, zer esan zuen?

— "Komando bat hezi zak" esan zidaten. Baina nik ia probatua nuen. Erdi hilean gelditu ziren denak. Gogoratzen naiz Zalbide gizarajoaz... Erretiratzen naiz. Neure aldetik lan eginez jarraitzen dut. Handik denboralditxo batetara asanbladara deitzen naute. Lana neukelako -edo, egia esan, desilusionatuta nengoelako- ez nintzen joan. Baina berdin izan zen. Militar buruzagia eta Ejekutibo Komiteko partaidea izendatu ninduten. ETAn sartzen lagundu ninduten apaizekin mintzatu nintzen, gaitz ttikiena bezala onhartzea erabakiz. ETAko jendea hezitzen hasi nintzen. 5 pertsona, bi metrailleta eta bi pistolak osatzen genuen taldea, mistika eta imajinarioari esker, Militar taldea osatzen hasiz. Asanbladan nola ez nuen tutik ere ulertu, aktak eskatzen ditut. Ez zitzaizkidan sekula iritsi. Dirua, jendea, harmak... eskatzen ditut. Berdin. Egia esan, ezer ez zuten emateko. Hori kontuan hartuz, genituen medioen araura Militarra sortzea erabaki genuen."

— Praktikan ez zen hain erraza izango. Nola organizatu zineten?

— "Militante sarea Gipuzkoa eta Bizkaian zabaldu genuen. Informazioakoa, beste aldetik, oso ona zen. Diruena, berriz, modu honetara osatzen zen: "zeukateni" eskatuz, eta militanteak ordaindiz. Kuota eta organizazioaren gastu guztiak ordaintzen genituen. Denak langileak ("santon" bat kenduz gero). Material sarea: harrobiak asaltatuz "al por mayor" gainera, harmamentua fabrikatuz (teknika batzua aurrera atera genituen, ia dena geuk fabrikatzen genuen). Hortik aparte, ekintza psikologikoa bilakatzen genuen.

ETAko erakunde militarrek ahalmen haundi bat hartu zuen. Ekintzaz izaten zen formazio osoa. Ostiralero mendian bildu eta larunbata gauzez ekintza egin (orduko ekintzak: txintxetak bota, pintadak, herriak asaltatu. Kontrajotzeetan guardazibilak harrapatzea lortu genuen. Durangon, 1967ko Uztailaren 18an. Solta genituen, beraiekin zer egirik ez genezkelako.

— Herriak asaltatzea aipatu duzu. Noiz eta nola?

— "Eubako "Granja de Falange" hartzea lortu genuen. Jendea beteta zegoen. Dena hautsi, pintatu (txerriak ere), ikurriña jarri, harmak aurkeztu,

"Eusko Gudariak gara" abestu... Hau dena heziketa mailan. Kontuan hartu behar da hainbeste urtetako errepresioaren ondorioa ginela. Horregatik ez ginen ausartzen, hasieran beste gauzak egiten. Gainera, hiru urtetan inor ez zen erori. Heriotza bat ere ez genuen izan".

Uniforme eta enblema ornatuak

— Non mugitzen zineten?

— "Arratiako eskualde guztian. Uniformez jantzita, gainera. Berde oliba zen, ETaren enblemarekin. Jendea ikaraz beterik. Behin metrailleta bat erabili zitzaigun. Gaurdia bat ere ez zen irten. Herriak beti gauzez asaltatzen genituen. 1967ko Maiatzaren lehen Garai (Durangotik hiru kilometrotara dagoen herria) asaltatu genuen. Gauzez iritsi, bertan lo egin, eta goizean (jendea mezetara joan zenean) herria hartu. Zortzi tipo, uniformeaz, pistola bat eta bi iku-

riña (zenbaitek guri estaliz) osatzen genuen taldea. Udaletxera pasa ginen eta ikurrina jarri (alkatea ez zen azaldu ere). Aurpegiak beltzez tintaturik generamatxian, denok legalak baikin. Herriatik pasa ala, oiloak, abere guztiak, baseritarrak etxe barrura sartzen zituzten. Bakarrik txakurrak zaunkaka zetozen gure atzetik. Enparantza pintatu eta "planfetoak" zabaltzen saiatu ginen. Inork ez zituen nahi. Gero, dorrrera igo eta ikurriña jarri genuen. Itxoiaren jardun ginen, mezetatik jendea noiz irtengo. Baina, nahiz eta denbora pasa, inor ez zen kaleratu. Benetan, historian zeharreko mezarik luzeena hura! Ordurako, telefonoa moztuta genuen, eta txintxetak jarriak herri irteeran. Asperturik, jendea sekula ez zela irtengo ikusirik, mendira jo genuen, handik ikusi genuen guardiari

Abertzale erakundeak, nagusi zirenak, desegiteko, espainolistak bultzatu zituen espainol gobernuak duen "Servicio de Información" delakoa Hauen estrategia toki guztietara hedatu zen: espetxeetara, Hegora, eta Iparraldera ere bai. "Santon" askok pasa zuten muga. Toki gehienak ikuitu zituzten. Errefujiatuen mentalitatea kontuan hartu behar dugu. Bakarrik sentitzea, nori edo zeri heldu jakin gabe, buruz oso ahula... Neskei gizon bat (beraiekakoa) bilatzen zieten. Eta alderantziz maitasun libreaz baliatuz. Komunak sortzen hasi ziren. Oso neska itsusiak zituzten. Dirua eskainiz, errefujiatuen lagun eta senideen bila autobusen geltokira joanez, jendea botere gosea sartuz... "bere lana" aurrera eramaten zuen. Erdiak neutralizatutik zituzten konturatu ginerako. Ehundik larogei Hegoaldean. Espetxeetan, berriz, denak. Abokatuek paper garrantzitsu bat jokatu zutela "Euskadi Gorri Bat" operazioan esan beharrean nago".

— Nola da estrategia horretatik zuek libro gelditzea?

— "Bostgarren asanbladan ahaleginek egin zituzten, baina ez zuten lortu. Seigarrenarako hainbat esperientzi saiatu zituzten. Haundiena "Anai Artea" kopatu nahia. Erakunde hau osatzen zuen taldea zazpikoa zen: ETA, APV, "Gogor", "Los Cabras", ENBATA, idazkaritza eta berak. ETA, "Gogor" (apaizen taldea) eta APV (oraingo Gestoren antzekoa) bere alde zituzten. Orduan, gu ere bere aldera jartzen bagintuzten, "Anai Artea" kontrolatuko zuten. Zerbait somatu genuen eta "Baja eman ezazue" esan genien. Gehienak gaztetxoak zirenez, kaso egin ziguten. Bere irteera zela eta, ETA eta APV beraiekin "Anai Artea" desegiteko ahal egin guztiak egin zituzten. "Gurea ez bada, inorena ez da" bere lema. Gure etxeetara jende asko etortzen zen. Gehienak denbora galtzera. Lan batzua eman genien froga moduan, eta bakarrik serioenak gelditu ziren. Bai, "Anai Artea"tik bota genituenean, jende hura dena desagertu zen. Sekula gehiago ez zen agertu gure etxeetara. Esan

abisua emateko, alkatea motorrean irtezen. Bidean txintxetak zeudela ez en konturatu eta, plon !kriston muturrekoa hartu zuen. Herrira itzuli, bizikleta bat hartu eta, kontu gehiagorekin, abisatzea joan zen. Guardiazibilek ordu biak arte ez ziren iritsi. Gero, herri osoa militarizatu zuten..."

—Antzeko "entrenamenduak" zenbat aldiz egin zenitzen?

—Hilabeteen bi aldiz, Irun, Hendaiako "Aberri Eguna" ospatu zen arte. 1.966.eko urtea zen. PNVEk Iruñeara dei egin zuen. ETAko Ejekutibo Komiteak Irun Hendaiara, berriz. Baina, gauzak hobeto esan beharrean nago. Ordurako gauza asko gertatu baitziren, ETA dirurik gabe zeogen. Lehenn atrakoa egiteko esan ziguten. Nik 15 egun eskatu nituen. "Bihar bertan" adierazi zidan Ejekutiboak. Bergarako kajero bati harrapatu behar genion dirua. Gaizki atera zen. Gainera, istripu baten ondorioz, Zalbide erori zen. Senik gabe, izen batzu eman zituen. Ejekutibokoa zenez gero, hau aldatu beharrean ikusi ginen. Bakarrik gelditzen ginen "El Viejo" deitzen zitzaion bat, eta ni. Ejekutiboa honek osatu zuen berriro, Iturrioz ere barruan sarturik. Militar eta organizazio mailen artean egoniko lehen txokea hura izan zen.

Ejekutibo Komitea honek konbokatutuen Irun-Hendaiara. PNV atakatzeko nahi zuten. Irun harmaz hartzea ordena zitzaion Militar sekzioari. "Milik" ezetz erabaki zuten. Inguruetan ekintzak egiteko hitza ematen genuen. Ejekutiboak hori ez zuen onhartu. Eta hautsi egin genuen. ETAko autonomo taldea bezala gelditu ginen. "Los Cabras" izena hortik dator (Ejekutibokoak jarri ziguten mendian ibiltzen ginelako)".

—Hiru urtetan ez zinetan erori. Baina erori zinetean... Nola gertatu zen?

— "Taldea ugaritu egin zen. ETak baja handiak izan zituen, eta jendea guri hurbildu zitzaigun. "Euskal Fronte Nazionala" potentziazten genuen. Hiru sekzio genituen: Ekintza militarrena, sikolojiko ekintzarena eta Talde irekia. Azken honek ez zuen funtzionatu, ETak irentsi egin baitzuen. Beste biek bai, eta ondo, gainera. 1968ko Abendu arte. "Estado de excepción" osoan ez genuen bat ere galdu, nahiz eta askotan arriskuan ibili. Baina Arrasateko ardura duna hurbildu zitzaidan "Mahaiaok saldu egingo naute". Urrengo egunean premiazko bilera bat egitea erabaki genuen. Berandu. Gau hartan harrapatu zuten. "Redada" hor hasi zen. "Los Cabras" eroriak izan ginen. Detenituak 20,15 atzerrira, materiala, artxiboak (inoren izenik ez zegoen, baina sekulako dokumentazioa eta informazioa bai) harrapatu ziguten. Oinatik eskualdea

militarizatu zuten. Mendian ziren gordailu guztiak harrapatu. Hil ala biziko jazarkundea... Ihes egitea erabaki genuen. EGko batzuren laguntzaz (guk barruan bakarrik lan egiten baikenuen). Nafarroatik pasa ginen. Hemen bukatzen da lehen militarren historia".

Ezezagunak

—Falangista, sozialista, militarra... zure prozesoa nahiko harrigarria ez al da?

— "Batzuentzat bai. Hasieran sozialista nintzen. Gero, sozialista baina nazionalista. Geroxeago nazionalista baina sozialista. Egun, nazionalista. (Inertzia naiz sozialista. Beti langilea izanik...). Gaur jende guztia sozialista da, ni kezkatzen naun gauza. Euskadiren askatasuna da; bere independentzia. Ez, autonomiari ez diot amor emango. Autonomista jende guztia da. Umm... Susmo txarra. Zalbidek esaten zuen "independentzia osoaren alde nago:

—Zergatik, zure eritziz dira hain ezezagunak "Los Cabras"?

— "Gu oso klandestinoak izan gara. Militar hutsak. Egurra, alde guztietatik hartu dugu. Eginak ditugun hainbat ekintza ez ditugu errebindikatu. Militar batentzat pertsonalismoak at uztea behar beharrezkoa iruditzen zait. Militarra anonimoa izan behar da. Pertsonalismoak, politikoentzat. Militarrek, kontuan hartu, ez du berak balio, fusilak, baizik".

—Asko al zineten?

— "Hasieran oso gutti. Eta gauzak oso ondo zihoazen. Gero, jende gehiago hurbildu zitzaigun. Egurra atzetik. Elementoari baino garrantzi gehiago numeroari emateagatik izan zen egurra. Geroztik, militanteen selekzioan oinarritzen gara".

—Zure militar pentsakera ez al da estuegia izango gehienentzat?

— "Euskalduna, nere eritziz, hone-lakoa da: harraultza haundia, bihotza haundiagoa, baina burua buruorratz baten neurrikoa. Egia esango dizut. Esku-

ak zaildutako gizon batek "marxista naiz" esaten didan egunean marxista bihurtuko natzizu. Farra egiten al duzu? Esango dizkizut egiak, bai. Lehen aipatu dudana bezala, 1.969.ean Iparraldera etorri ginen. Eta, gauzak garbi utzi nahi ditut, hemen lana badago lana egin nahi duenarentzat (platera garbitzen, obretan...). Gu 12 ginen. Bakoitza gure lana eta etxea aurkitzen saiatu ginen. 1.970-71.lean hasi ziren ETako jende asko etortzen. Olde bat izan zen. beharrean nago jende hura dena, zirudinez, ez zela ezagutzen. Boikota denak jarraitu zuten. Beti dago "burua" atzetik.

—Hala eta guztiz, Seigarrenen gaintik abertzaleak irten ziren. Nola izan daiteke?

— "Honela zueden gauzak Seigarren Asanblada ospatu zenean. Asanblada horretan denaz jabetu ziren. Baina, euskal mistika ez zuten kontuan hartu. Lau tontolapiko elkartu ziren eta gure etxera abiatu. Etxabe buruzagi zutela, Eustakio Mendizabal, Korta, Txapela eta beste batzuek (nahiago dute beren izenak ez aipatu, badaezpada ere, bizirik baitaude—) manifestu bat egin zuten gau hartan bertan. Ordu erdi bat lo egin eta Hego aldera jo zuten. Ia ezer gabe mistika horren poderioz, Behil konsula bahitu zuten. Etxabe "Anai Artean" sartu zen. ETA Militarrek berriro indarra hartu zuen. ETA harrapatzeko saiakerak okertu zitzaizkien. Euskadik irabazi zuen. Politika mailan Etxabek Biltzar Tipiaren laguntza aurkitu zuen: Kruttwig, Madariaga, Lopez Adan, eta Arregirena. Militarrek, gutti zirenez, jende gehiago hartu zuten. Seigarreneko espainolistak infiltratzen dira. Hirugarren espainolada prst dago..."

P. IPARRAGIRRE

Hitzaldiak, gose grebak...eta guzti hau burutzeko, manifestazioak.

orain zer ?

“Amnistia Orokorra”, “Presoak Kalera” “Amnistia ez da negoziatzen, herria ari da lortzen”, etab. oihuak mila bider entzun ditugu azken urte hauetan, Euskadiko kaleetan zehar. Euskadiko Amnistiaren aldeko Batzordeak izan ziren maila handi batetan sua piztu zutenak eta presoak kaleratu arte biziki eutsi dutenak. Preso politikoak kalean daude, (Ondarri ez beste) maila handi batetan atzerriratuak itzul daitezke orduan zer egin? Hau da gaur Batzorde hauk egiten duten galdera .

Poliziaren erasoaren aurka., Herriaren harmak.

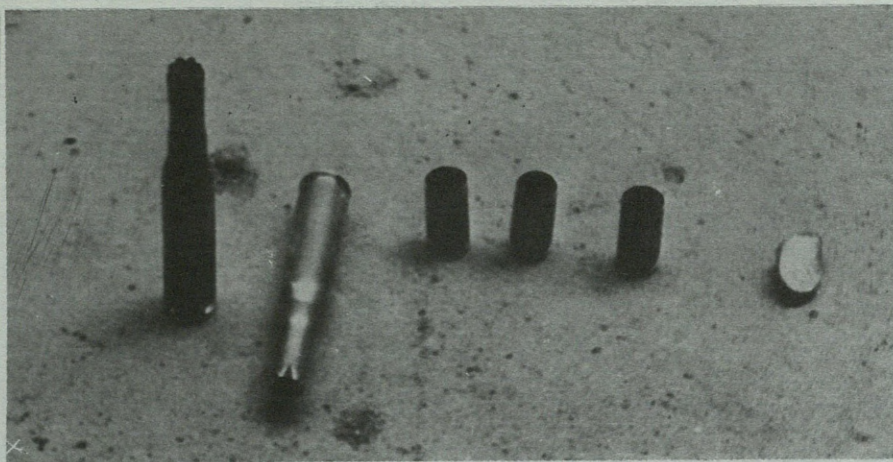
Lehen mobilizapen gogorra, Burgosko epaiketen egunetan izan zen. Ondoren, 1974ko Abenduaren lehen egunetan: presoak gose greban, kalean greba orokorra .Honela hasi zen Amnistiaren aldeko burruka. Franco bizi zelarrik, presoan aldeko burruka eta lana maila batetan ixilikakoa izan zen. Dirua bildu berriak zabaldu , etab. talde txikika egiten zen. Franco hil ondoren eta 1976ko martxoan, abokatu, kirol gizon, presoan familiar, alderdi politikoetako errepresentante, etab, elakartu ziren. Aski eza-gunak dirugu, Bandres, Castells , Elizondo, Gesalaga, Bergaretxe, etab. izenak. Hauk Batzorde bezela osatu ziren eta Goberbu Zibilean estatutoak agertu. Hemen hasten da hainbat hitzegite eman digun Batzordea. Urte honen zehar, bai haik eta bai haien deia jarraitzen zuten guztiak oso kolpatuak izan ziren; gogora daezagun Perturren desagertzea zela eta antolatu ziren manifestaldi eta ekintzen aurka politziak hartu zuen jokaera: zaurituak detenituak, torturatuak, etab. Urte honetako gabonetan kanpaina bat antolatu zen Estatu mailan “Gabonetarako denak etxera” izenburuarekin. Kanpaina honen ondorio bezala, eta eurrak aztertu ondoren—Donostian zentralizatzea, koordinatze eza—herri eta hauzoetako batzordeen sortzea hasi zen. Honela Nafarroa eta Araban hiriburuetan bakarrik gelditu bazen eren , Bizkai eta Gipuzkoan batez ere izugarritzko jarrera izan zuten.

Hemendik aurrera, izugarritzko lasterketa hasten da. Kanpainak gogortzen doaz eta era berean Gobernuaren jokaera-bere zaintzaileen eskutik, poliziaren eskutik— latzagoa bihurtzen da. Enzeronak, manifestaldiak, gose grebak, greba orokorrak, etab. Poliziaren aldetik, erailak, detenituak, zigortuak. Hotzikararekin gogoratzen ditugu egun haik. Odolik gabe iraultzarik ez dagoela esatea egia da: Euskadin behintzat argi eta garbi ikusi dugu. Suarez ere ikaratu zela garbi gelditu zen.

Euskadi eta Estatu guztientzat odoltsu eta gogorra izan zen. Dozena bat erail —Susperregi, Cano, Nájera, Aristizabal, Maritxalar, Gomez Jauregi, Normi, etab.— ezin ditugu ahaztu. Presoak ere ez dituzte ahaztuko noski. Hone-laristen dira estrainamenduak.

Batzordeek beheraka

Estrainamenduen ondoren, lasaitaun handia nabaritzen da Euskadin. Izan ere, igarotako egunak maila batetan behintzat ahaztu nahia dago. Giro honetan hauteskunde legislatiboak iristen dira. Eta hona hemen zer gertatzen den Batzordeen barnean. Gaia eztabaidatzen hasten ddenean bi puntu jotzen dira garrantzitsuenetarikoa: artean preso politikoak barruan badaudela, estrainatuen egoera, eta, Amnistiaren aldeko Batzordeek nahiko indarra agertu zutela, hai-

Amnistia eskatzen zuen herriaren aurka, poliziak erabilitako harmak.

ek proposatutakoa onhartzeko. Alderdi politiko, aliantza etabarren gainera, abstentziora deitzen dute, leku gehienetan kanpaina berri bat antolatuz. Honekin bi gauza gertatzen dira: alderdi politiko askotako jendeak alde egiten duela alde batetik, eta hauekin batera independente gisa aurkitzen zirenetatik asko eta asko. Hauk esaten zutena hau zen: zenbait alderdi politikok Gestorak manipulatzeko zituela, eta joko horretarako haiek ez zeudela prest. Giro honetan, Ekainaren 15 aurretik deitutako kanpainan ez da ezer egiten. Norbaitek esan dezake, alderdi politikoez ez zutelako bururatu; baina hau analisi oso sinplea da, zeren, berak bakarrik ez ziren izan, baizik eta herria izan zen bururatu ez zuena; eta inork ez dezala esan herria engainatua dagonik, bitartean horrelakorik ez baitzuten agertu.

Apalaren estradizioa eskatzea zela eta, berriro ere berpiztu ziren pixka bat, burruka gogorak aurrera ateraz. Herriak hemen ere erantzun zuen.

Eta azkenik, antolatu zuten kanpaina. Oraingoan ere, Amnisti berri baten zurrumurruak hedatu zirenean deitu zen. Gobernuaren gain indar egitearren. Kanpaina hasi behar zen egun beren, ETA(m)k Unzeta eta beste bi goardia zibil hiltzen dituzte. Hemendik aurrera ezin izango dute ezer egin, poliziaren erantzuna oso gogorra baita. Astea apenas ezer egin gabe pasatzen da. Eta Gobernuak aipatutako Amnistia berriro ere motza ematen du.

Orain zer egin?

Azken dekretoa agertu baino lehenago, irtenbide bat eztabaidatzen zeuden, baina presoak kalean ikusirik beharrezkoagoa egiten da berplanteamentu bat.

Lau probintzietako Batzordeekin hitzegin dugu. Leku bakoitzean irtenbide desberdinak agertzen dituzte. Honekin gauza bat ikusten da: planteamentu argi eta garbien eza eta koordinaketa falta. Nafarroakoak ziotenez, han ez da ezer gelditzen: Lehenago lanean ibili zi-

ren gehienak Batzordea utzi dute eta gelditzen direnak "a la expectativa" daude. Ez dakite zer egin eta nondik hasi. Lana ikusten dute, baina beharrezkotzat jotzen zuten Batzordeen helburuen berplanteamendu bat eta baita ere helburu berri horik lortzeko bideak aldatzea.

Arabakoak zerbait egingo dute. Alderdi politiko batek, Amnistiaren aldeko Batzordeek Estatutoaren aldeko burruka berea egin zezatela planteatu zuen. Hauk proposamena berea eginik bide hori jarraitu dute. Baina, Amnistiaren aldeko burrukarekin jarraitzen dute. Beharrezkoen puntuak hauk ikusten dituzte: atzerriaratuaren arazoa, preso soziala, laborala, etab. Modu guztietara, autonomi estatuto zabal bat lortuz gero, ehenago aipatutako arazo asko konponduko lituzteela pentsatzen dute.

Bizkaian puntu zentral bezala atzerriaratuak eta beste Amnisti sektorial guztiak bereak eginez jarraitzen dute. Beste maila batetan, mugimendu asanblearioa indartzen ari dira Estatutoaren aldeko Batzordeak osatzeko. Haiek ziotenez, Amnistiaren aldeko Asoziazioko jendea gehienak onhartzeko du Estatutoaren aldeko burruka eta batzorde horien barruan jarraituko dute, baina euztektura desberdin bezala. Bizkaian ere herri mailako indarra asko jexia zegoela zioten.

Gipuzkoan, gauza askoz atzeratua goa dago. Hil honen Sean, egin zuten Batzar Nagusia eta bertan ikusi ziren gauzak hauk izan ziren. Azken kanpainaren analisia; Batzordeen egoera erreala herri bakoitzean, etorkizunaren aurrean zer. Biltzar honetara, 32 herri bakarrik agertu ziren.

Duela hiru hilabete 70 herri eta haurzoz elkartzen zirela jakinik dato hau aski kezagarria da. Erabaki handirik hartu ez bazen ere, pauso batzuek eman zituzten Amnistia sektorialean lanean hastea, hau da, laborala, preso sozialak, emakumearen arazoa, atzerriaratuena, etab. Estatutoari buruz, hitz hau etzen onhartu. Batzuek Euskadiko arazo nazionalaren alternatiba bezala Independentzia lor-

tzea jotzen dute, noski Batzorde hauk erreibindikatuz. Azkenik, askatasun nazionala terminoa onhartu zen. Helburu hau lortzeko bidez ez ziren mintzatu, urrengo baterako utzi.

Konklusio gisara

Amnistiaren aldeko Batzordeak izan dira Euskadin —Gipuzkoan gehienik— erakunde baterakoi bezala lana egin dutenak; beraz, garbi geratu da gaur Euskadin aurkitzen diren erakunde politiko, eta beste talde gehienek zenbait mailetan—eta Amnistiarena oso garrantzitsua izan da— elkarrekin lana egin dezaketela; errealitateak erakutsi digu; presoak kalean daude.

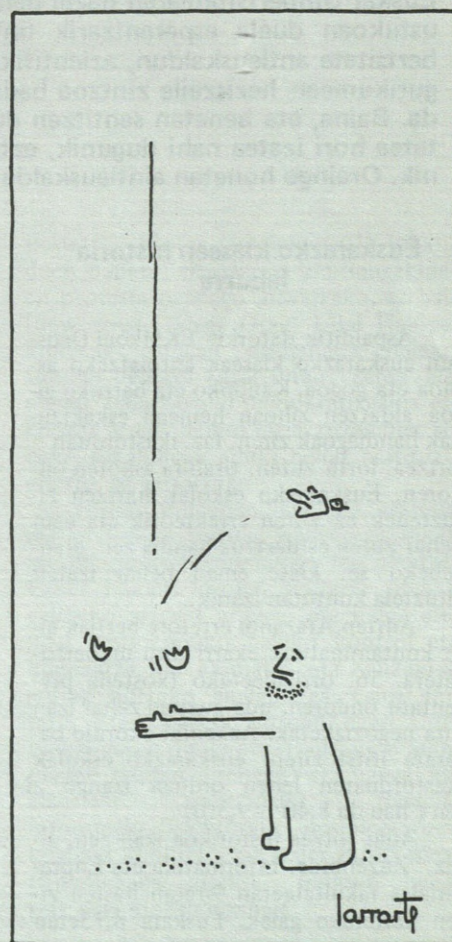
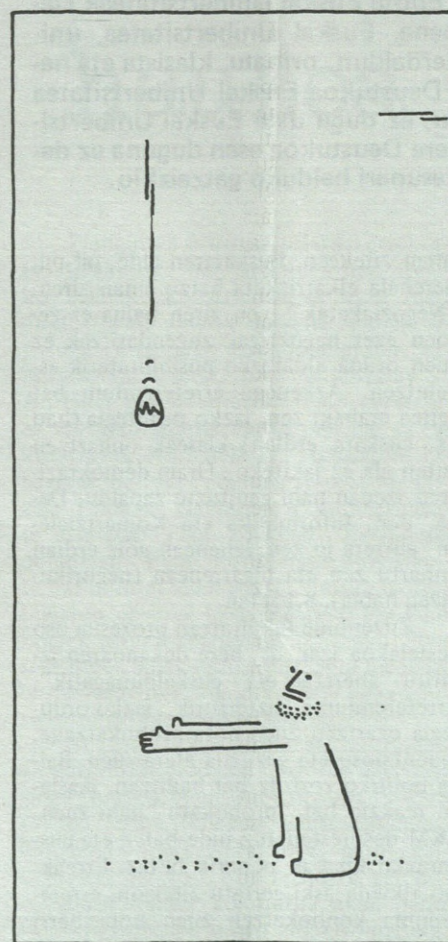
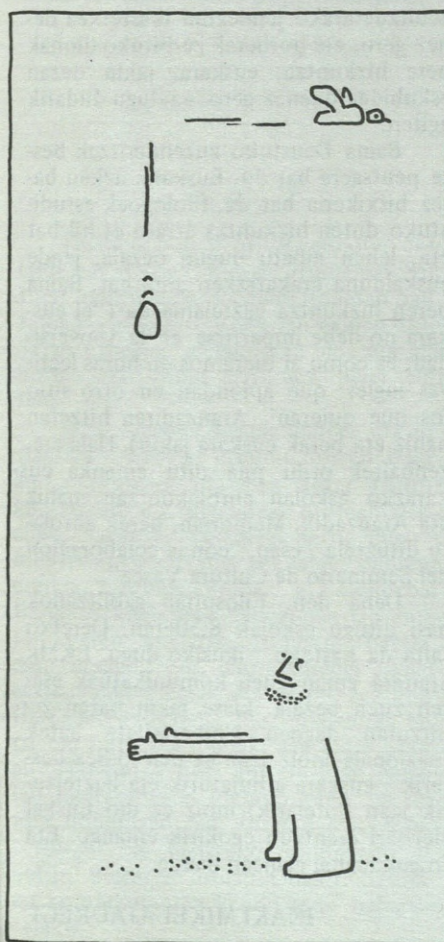
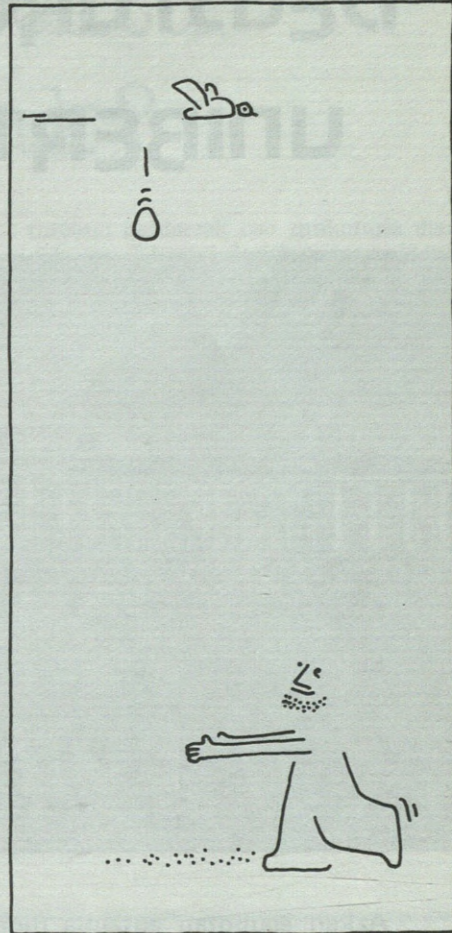
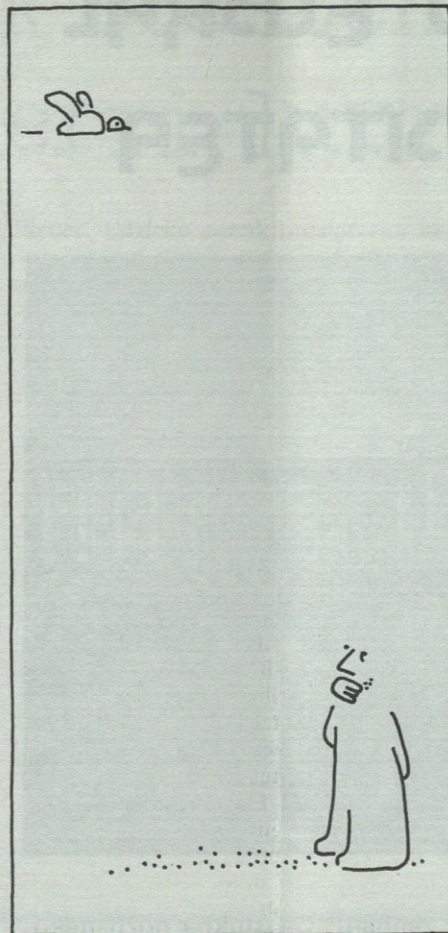
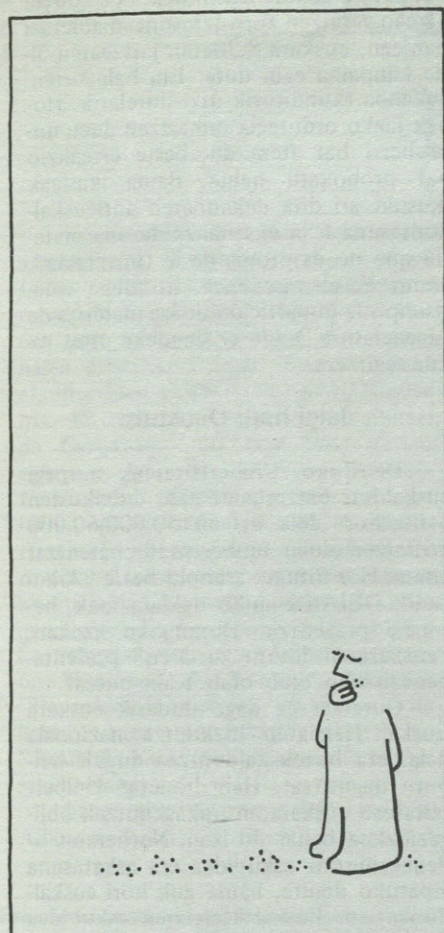
Batzorde hauen esperientziak beste gauza bat ere erakutsi digu. Euskadin erakunde zabal batek benetako indarra eta ahalmena erakusten duenean, alderdi politikoak parasito gisara sartzen direla bertan, ahal duten neurririk handienan monopolizatzen. Hau ere errealitateak erakutsi digu; hauteskondeetan gertatu zena, autonomiaren aurrean egin diren planteamondeak, etab...

Presoak kalean daude, politikoak bakarrik noski. Maila honetan gauzak denek aski garbi dituzte. Baina bestetik gauza batetik konturatu behar gara, herriak ez duela preso sozialen emakumeen, maila batetan atzerriaratu, etabaren arazoa garbi ikusten. Honetarako, kontzientziakuntza kanpaina gogor bat antolatu beharrean gaude. Gisa berean autonomiaren arazoari buruz. Eta bideak, noski, desberdinak izan behar dira. Arazo gogor bat ez bada, orain arte erabili diren burruka motak —asanblada zabalak, manifestaldi handiak, ekintza ikusgarriak, etab— ez dutela balio. Lan asko gelditzen zaie Batzorde hauei, baina beste era batetako lana.

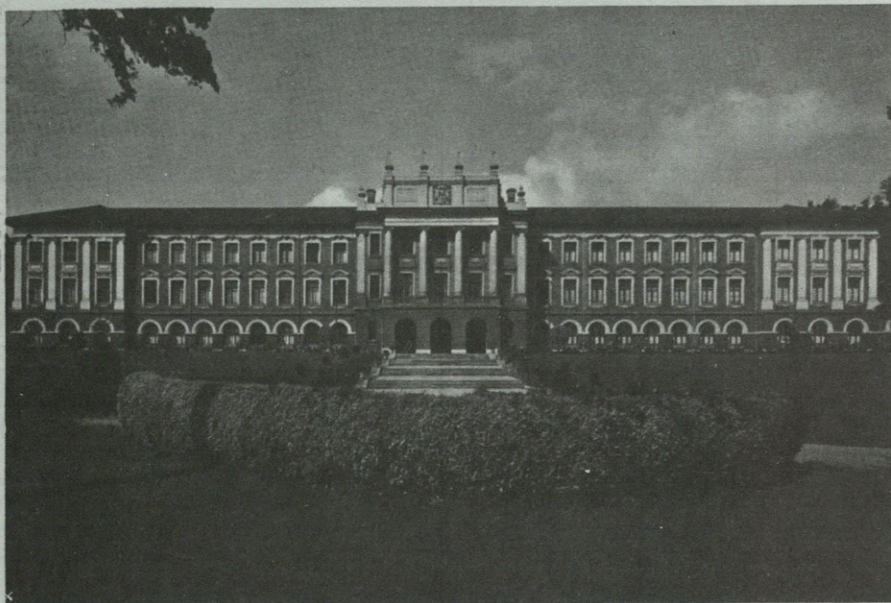
L. AUZMENDI

Susperregi, Cano, Nájera, Aristizabal, Maritzalar, Gomez Jauregi, Normi, etabar. ezin ditugu ahaztu.

DEUSTUKO EUSKAL UNIBERTSITATEA

Azken egunotan entzuna diogu zenbaiti, Deustukoa nozbaiteko Euskal Unibertsitatearen hazia dela. Edota Euskal Unibertsitateak Deustukoan duela esperantzarik tinkoena. Euskal Unibertsitatea, unibertsitate antieuskaldun, azientifiko erdaldun, pribatu, klasista eta negurikumeen hezitzaile zintzoa bada, Deustukoa Euskal Unibertsitatea da. Baina, eta benetan sentitzen dugu, ez dugu uste Euskal Unibertsitatea hori izatea nahi dugunik, ezta ere Deustukoa esan duguna ez denik. Oraingo honetan antieuskalduntasunari helduko gataizkio.

Euskarazko klaseen historia laburra

Aspalditik datorkie EKMkoei Deustun euskarazko klaseak antolatzeke asmoa eta gogoia. Kanpoko eta barruko giroa aldatzen zihoan heinean eskakizunak handiagoak ziren. Iaz, ikastorduan jartzea, lortu zuten, tirabira askoren ondoren. Euskarazko eskolak hartzen zizutzenek ez zuten errekreorik eta egin behar zuten esfuertzua handia zen, etengabeko sei klase eman behar izaten zizutela kontutan izanik.

Aurten Arazandi erretore berriak aire kontaminatuak ekarri ditu unibertsitatera. 56. orrialdeetako txostena presentatu ondoren, uda guztian zehar izan dira negoziaketak. Azkenik, akordio batera iritsi ziren: euskarazko eskolak ikastorduen lehen orduan izango ziren (hau da 8,40 - 9,30).

Adar jotzea historikoa izan zen, aldez. Zuzenbide, Informatika eta Enpresariales fakultateetan 9-retan hasten ziren karrerako gaiak. Euskara 8,15etan

eman zitekeen. Euskararen alde, pil pil. Berehala elkarriketa batzu eman ziren. "Negoziaketak" o, en ziren baina ez zegoen ezer negoziagai; zuzendaritzak ez zuen ordua aldatzeko posibilitaterik eskeintzen. Azkenean erreferendum bat egitea erabaki zen, iazko ordutegia (hau da, euskara erdian) klaseak onhartzen zuten ala ez jakiteko. Orain demokraziaren izenari nahi genituzte zapaldu. Dena, den, Informatika eta Komertzialean aurrera jo zen; lehenean goiz erdian onhartu zen eta bigarrean (negurikumeen habia), 8,15etan.

Zuzenbide fakultatean prozesua oso bestelakoa izan da, bere dekanoren izpiritu "abertzale eta euskaldunagatik". Erreferenduma bazterturik, iazko ordutegia ezartzen zuen nota probokatzaile, tedentzioso eta gezurtia atera zuen. Baina politikiko zorrotz bat bailitzan, ikaslearen erakzio bat "probokatu" nahi zuen, EKM desprestejiatuz bide batez eta euskarazko klaseak popatik botaz. Erreakzio tikiena aski gertatu zitzaion, erreferenduma konbokatzen zuen nota berri

bat etartzeko. EKMkoek, ez direla atzean geratzen zorrotzasunean adierazi nahian, euskara 8,30etan jartzearen alde kanpaina egin dute. Eta hala, irten, dekanoa txunditurik utzi dutelarik. Honen iazko ordutegia onhartzen duen nota berri bat atera du, beste erreakzio bat probokatu nahiz. Baina ikasleak ikusten ari dira dekanoren antieuskalduntasuna ("la enseñanza de una materia que no es propia de la Universidad, como es el vascuence, no debe interrumpir la impartición de las materias de Licenciatura"), eta ez daudeke prest jokuia segitzera.

Jalgi hadi Deustura

Deustuko Unibertsitateak aurpegi euskaldun bat eskaini nahi du, ikusten baitu hori dela urteen 50.000-60.000 kostatzen duen unibertsitate batentzat amua. Hor ditugu, esenplu bezala, Aranzadik DEIari eginiko deklarazioak, beronen prezentzia Durangoko azokan, "euskararen liburu zuriaren" presentapenean etab. etab. etab. Kaka putza!

Guretzat ez dago dudarik euskara Euskal Herriaren hizkuntza nazionala dela, eta birreuskalduntzea dugula helburu nagusizat. Hein honetan Unibertsitatean euskararen irakaskuntzak obligaziozkoa behar du izan. Norberaren alienaezinezko eskubidea eta askatasuna aipatuko digute, baina guk hori euskaldunen eta Euskal Herriaren eskubidea kontrajarriko diogu. Eta Unibertsitatea zebituzeitarako jendearen ikastetxea denez gero, eta norberak zerbituko dionak bere hizkuntza, euskara, jakin dezan eskubidea duenez gero, ez dugu dudarik egiten.

Baina Deustuko zuzendaritzak beste pentsaera bat du. Euskara, azken batez bitxikeria bat da, filologoei estudiantuko duten hizkuntza arraro et hil bat eta, lehen aipatu dugun bezala, jende euskalduna erakartzeko amu bat. Baina beren hizkuntza gatzelania da ("el euskara no debe impartirse en la Universidad; es como si dieramos en horas lectivas ingles; que aprendan en otro sitio los que quieran" Aranzadiren hitzetan nahiz eta berak euskara jakin). Hala ere, zenbaiteko ordu pila ditu emanka euskarazko eskolan antolakuntzan, nahiz eta Aranzadik, Memorian, berek antolatu dituztela, esan, "con la colaboración del Seminario de Cultura Vasca"...

Dena den, Filospian gabiltzanok hasi ditugu eskolak 8,30etan. Deretxo falta da hasteko; ikusiko dugu. EKM argitara eman zuen komunikatuak esaten zuen bezala, klase jakin baten zerbitzutan dagoen Unibertsitate batek (nazionala inoiz izan ez den klasea besterik, euskara arbuaiaturik eta bazterturik izan dutelarik) inoiz ez dio Euskal Herriari erantzun egokirik emango. Eta frogak mahai gainean daude.

IÑAKI MIKELAJAUREGI

nork ebasten ditu herri-lurrak?

Herri-lurrak, lur komunalak aspaldidanik datorkigun jabetza dugu. Lehen, egiturak herritarragoak izan arren, galduz joan dira haien jitea. Hala ere gaur zerbaitsa badago. Lur komunalen esistentzia, bai "Fuero General" eta bai Hauzakide 1.547.eko "Novissima Recopilación" delakoan isladatzen da. Geroxeago, 1974ean, Batzarra utzi egin zen, orain dagoen "Junta de Veintena". jarritz. XIXko gerrarteetan herri-lurren egoera larriagotzen da, "desamortizazioa" zela eta lur aunitz salduz. Geroztikako saiakerak, herri-lurrak hausteko eta jabego pribatuen bihurtzeko, ezaugarriak egiten zaizkigu. 1.928/11/3.eko "Reglamento para la Administración Municipal de Navarra" delakoan, "Hauzakide" kontzetua hausten da, haren ordez "zergaduru" ezarrit eta "Junta de Veintena" delakoaren konposakera aldatuz.

Ezagutzen dugun azken saiakera Aibarren gertatu da. Sarritan suertatzen

denez, Udaleko zorrak ordaintzeko herri osoaren lurrak saldu izan ohi dira. Eta herri gehienetan zer nolako jendea gelditu den oroitzea komeni litzaiguke; alegia, laborari aberatsenak maiztxo xamar, beste jendea hiritara joana baita. Herri salmentak izaten direnean, oso merke salduz, Udala eta herria kontrolatzen dituztenek, erosten dituzte. Bide honetatik, herri-lurrak, lur komunalak, deseginez, jabego pribatuetan bihurtzen dira eta horren ondorioz herri-etako jauntxoak aberasten.

Aibar mila eta berrehun biztanle inguruko herria dugu. Hango lur-hedadurak 4790 hektarea hartzen ditu, eta haietarik 1.399 hektarea, ehunetik hogeita bederatzia herri-lurrak dira. Herri-lur horietan, elkar-gozapenean landutako hiru-rehun hektarea daude. Gaur Udalak eta "Junta de Veintena" delakoak lur hau errentan jarri nahi dute, eta ondorioz, oraino lantzen zuten ehun presunak lur-gabetuz (esan dezagun ere, hi-

rurehun hektareak oso zatikaturik daudela, eta laborari desjabetuenen aldetik batez ere). Udalak, legez, egin ahal du errentapen hori, baina Diputazioak baimendu behar du. Eta baimen hori emanen balu, nafar foruaren kontra joan litzateke; hauzakideek herri-lurrez probetxatzeko eskubidea baitute eta Udalak ezin du eskubide hori azpiratu.

Honetan datza gaurko hauzia. Garrantzizko hauzia, bestetik, Nafarroako lur komunalak zer hedadura suposatzen duen zenbait herritan gogoratzen bagara. Irunberrin ehuneko 612,15 hots, 5255 hektareatatik 3266 herri lurrak dira. Gallipienzon ehuneko 52,70 kasedan ehuneko 44,77. Ezprogin, osteria, 5672 hektareatatik, 511 besterik ez dira komunalak (ehuneko 10,93) Diputazio oihanak 3341 hektarea direlarik.

Herri-lurren defentsa hori nonbait esaten denez, "gure burruka" dateke, garaiko burruka Nafarroa saltzaileen kontra.

hauzoa

Hilabete honen 24/29 egunotan ekitaldi bat plazaratuko da Iruñeako San Jurgi hauzategian. Ekitaldi honetan hauzategiko elkarte guztiek lan egiten dute "Plan Especial" delakoaren alde eta plan horren gain diren arriskuez berri ematen.

Gaur dagoen desplangintza eta hirigintza -anarkia erreinu horren barmen La Milagrosa eta San Jurgi genituzke, beharbada, hauzategi problematsuenak. San Jurgi hauzategi berria dugu, industria kutsatzaile eskualde batetan eraikia, trenbide ondoan, eta Mendebal Bariante kaminoak hauzategia lau zatitan uzten duelarik. Honekin batera, esan desagun ere, haurtzaindegia, jolas eskualdeak, lokalak eta zerbitzuez guztiz gabetua dagoela. Iharz plangintza berri bat burutzea erabaki zen Udala Etxean. Plangintza hori aurrera joan baledi lau haurtzaindegia idekiko ziren eta aunitz hobekiago San Jurgiko jendea bai zerbitzu, bai bizitzeko kondizioen aldetik. Besteren artean Ongarri-fabrikak kontaminantea kendu egin beharko zelako.

Plangintza burutua zelarik, errekurtsio salakuntza bat jarri zuen hauzategiko egileak, konstruktoreak esan nahi dugu, forma aldetik hutsune zenbait aipatuz. Hutsuneak ziren plangintza adjudikapena aldetik. Hala Sanducelay S. A., Huci, jauna, saiitzen zen, hauzategiak zerbitzu aldetik eta lorpen bat ez eskuratzeko. Hori dela eta Hauzakide Elkartek batipat, eta hauzategiko Mendizale Taldeak, Gazteek e.a. muntatu dute aste bat "Plan Especial" delakoaren defentsan. Egun horietarako erakusketak bat muntatzen hasia da; hartan hauzategiaren egoeraz berri emateko eta Plan horrek dituen abantailak azaltzeko; Plan teknikoek solas eginen dute, eta halaber, beste zenbaitetik, Mario Gaviria bezala hirigintza problematikan sakontzeko.

S. Jurgiko kasuan bezala hauzategiaren garrantzia gero eta klarkiago agertzen zaigu; hemen behinik behin, zer funtzio jakatu zuten lehengo hauteskuntzetan hauzakide -elkarrekin arras garbi baitago. Eta nolabait, ezin bestekoa zen hori, aunitz taldek zokoratua ukan baitu bizikera hobea baten aldeko burruka.

Bestetik, hiritar mugimentuak jokatu duen papera, elkartzeko eta hauzakideen protesta ozenago altxatzeko, ez baitugu erruz, ikusi. Orain Udala Hauteskundeak gainean ditugularik halako tresnen beharra zutik dirau; zeren eta udalak hala holako demokratizazioa eskuratu arren, demokrazia zuzenaren aldeko eskabideak eduki behar baitituzte, alferrik ez gertatzeko.

Hiritar mugimenduen jite unitaria eta praktikan lortua, hauzategi mailan puntu inportanteenetariko bat genuke. Ezker baitan, legoke, unitario jitea ez galtzeko artoski aritzea, eta batez ere, udal gestioarekiko halako kontrol eta kudeantza bat eramatea eta hauzakide gutiak biltzeko ahalgintzea. Gaur unitario jitea arriksu gorrian dago Udala Elekzioneak direla eta. Hauzakide asanbladak (izaten direnean) eta hauzakide elkarrekin printzipalki, dagokie informazio elektoralak posibleztatzea; koalizio konkretuekin haien burua identifikatu gabe aitzitik. Batasun beharrrak hala diosku nonbait.

LEPOA MOZTU

Ihaz, eta Debako Arte Lantokiko Argazki Tailer inguruan genbiltzan argazkilari batzu, hango asuntua bukatzen ari zela ikusirik, argazki lanekin jarraitzeko talde berri bat osatu genuen.

Azaroaren 11n, San Martin de Tours egunez, Amasako jaiak zirela eta OILLASKO JOKOA ospatzen dela gazteen egunean jakin genuen. Luis Otaegi, Carlos Martinez, Joxe Sorondo eta Rotuk lan zabal bat egitea erabaki genuen: argazki, diapositiba eta pelikulekin Amasan bertan argazki erakusketa eta proiektzio bat antolatu eta gero, ikastoletan eta abarretan artxibo bezala erabiltzeko.

Aurten berriz, joan den ostegunean (Azaroak 10) egon ginen Amasan OILASKO JOKOA ikusten eta lan hori bukatzen.

Nondik datorren ohitura zahar hau garbi jakitea oso zaila da; eta gu ez gara inor halako gai etnografikoarekin sartzeko, imajina grafiko bat emateko baizik. Hala ere badakigu beste leku batzutan antzeko jai batzu egiten omen zuten baina oilaskoari lepoa sega batekin moztu zioten; beste nonbait ezpataz eta zaldi baten gainetik; Lekeitian, itsasotik eta oilaskoen ordeztantzarrekin egiten dute eta esku hutsik. Berdintsuena Igeldon (Donostia) udan egiten dutena da.

Beste nonbait entzun dugunez: San Martin zulo haundi batetan sartu omen zuten eta burua bakarrik bistan zuela ezpata batez lepoa moztu ote zioten. Baina guri interesatzen zaiguna zera da: jai hartan zer gertatzen den, eta batez ere, argazkietan ikusten ez dena. Hona hemen erreportaje interesgarri horren laburpena.

Beren brusa, txapela handi, abarka eta kolore biziko painue-loekin, goizeko seirak aldean elkartzen dira Billabonako taberna batetan; hasera on bat emateko gosaria ez da txarra.

Arraultza pare txorixoarekin, "kafe konpleto"ari bukaera ematen diotenean, hasten dira baserriz baserri, dantzan eta trikitixa doinuarekin ibilaldia alaituz, oilaskoak eskatzen.

Baserri handi eta eder batetan zai gaudela altxafuegoak entzuten ditugu eta handik gutxira baserrira eramaten duen bidetik suga bat izan balitz bezala, gazte kuadrilla alai eta bizi hura badatorrela, ikusten dugu.

Ordurako baserriko famili guztia atarian dago ardoa edota sagardoa gailetak, eta, behar bada, kafea eta farias kaja batekin dantzarietara eta trikitilarietara eskaintzeko. Gero oilaskoak(k) jaso, ematen badute eta beriz ere bidea hartu.

Aurten Izarretik ez dira pasatu, famili horretako bat hil delako. Lehengo ohitura hildakoren bat zegoen baserrira joatea omen zen eta errezo bat egin ondoren bidea jarraitzea.

Beste ohitura bat ere galtzen ari da: ezpatarena alegia.

Aspalditik Otaola baserrian gordetzen zuten eta orain Muñiki baserrian berriz. Eta ez diote asuntorri garrantzi handirik ematen.

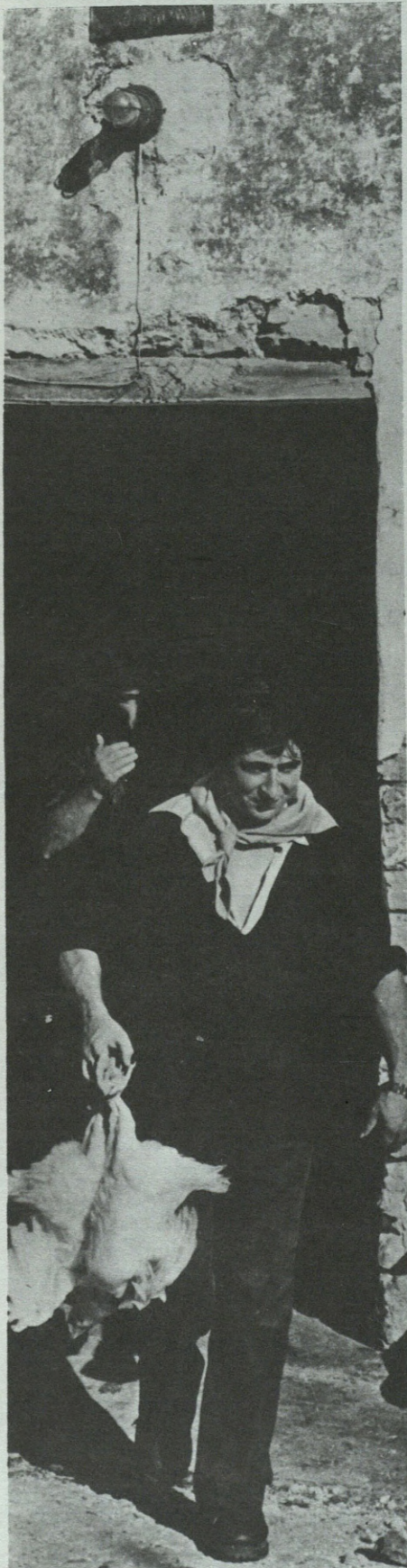
Egurdian jesten dira berriro herrira oilasko pilo batekin; aurtengo hitea hamar baino gehiago bildu dituzte; denak egurrezko gurutze berezi batetatik zintzilik. Orain, eta lehenengo zatia bukaera emateko, kalean, diru eske antolaketaren gasteak ordaintzeko. Gero bakoitza bere aldetik bazkaltzera joango da.

Arratsaldean Amasako oilasko jokoa ikus dezaten ikastolako ume guztiak jai egin dute. Txikiak joan behar izan dira: nahiz eta egitarauan lauretarako hasiko zela jarri, ia bostak dira eta oraindik ez dira azaltzen. Baina laster entzuten ditugu umeen oihuak: badatozela!!!

Plazatik, eliza ondotik, ikusten dugu taldea gurutzearekin; eta Ipurtzabal baserri ondoan dagoen metan uzten dute oilaskoak zintzilik dituen gurutzea,

Orain hasten da festako momentu garrantzizkoena: jokua. Edadeko gizon batek ekartzen du Etxeberria baserritik egurrezko kaja kubiko bat eta haitzurra. Berak zuzentzen du meta aurrean zuloak egiten ari den jendea.

Kaja hori erdibituta dago, barrenean oilaskoa sartzen da eta lepoa kajatik kanpo geldidadin zulo bat egiten diote kajari.

Oilaskoak jartzen diren tokiak plazako izkiña batetan dago eta dantzariak beste muturrean. Bakoitzak oilasko bati lepoa moztu behar dio izkiña batetik meta dagoen tokiraino dantzatzeko joaten dira; oilaskoari lepoa mozteko hiru saio egin dezakete; gero berri iztuli eta horrela lepo guztiak moztu arte.

Aurten lehenengo aldiz neska batek parte hartu du joko honetan.

Oso hunkigarria da ikustea

batzuk ezpatak zorrozten ari diren bitartean besteak sedazko painue-lo gorria edo laranja, aurpegia tapatzeko nola jarten dioten buru bueltan. Txistuaren doinua hasi delako azkar egiteko eskatzen du dantzariak.

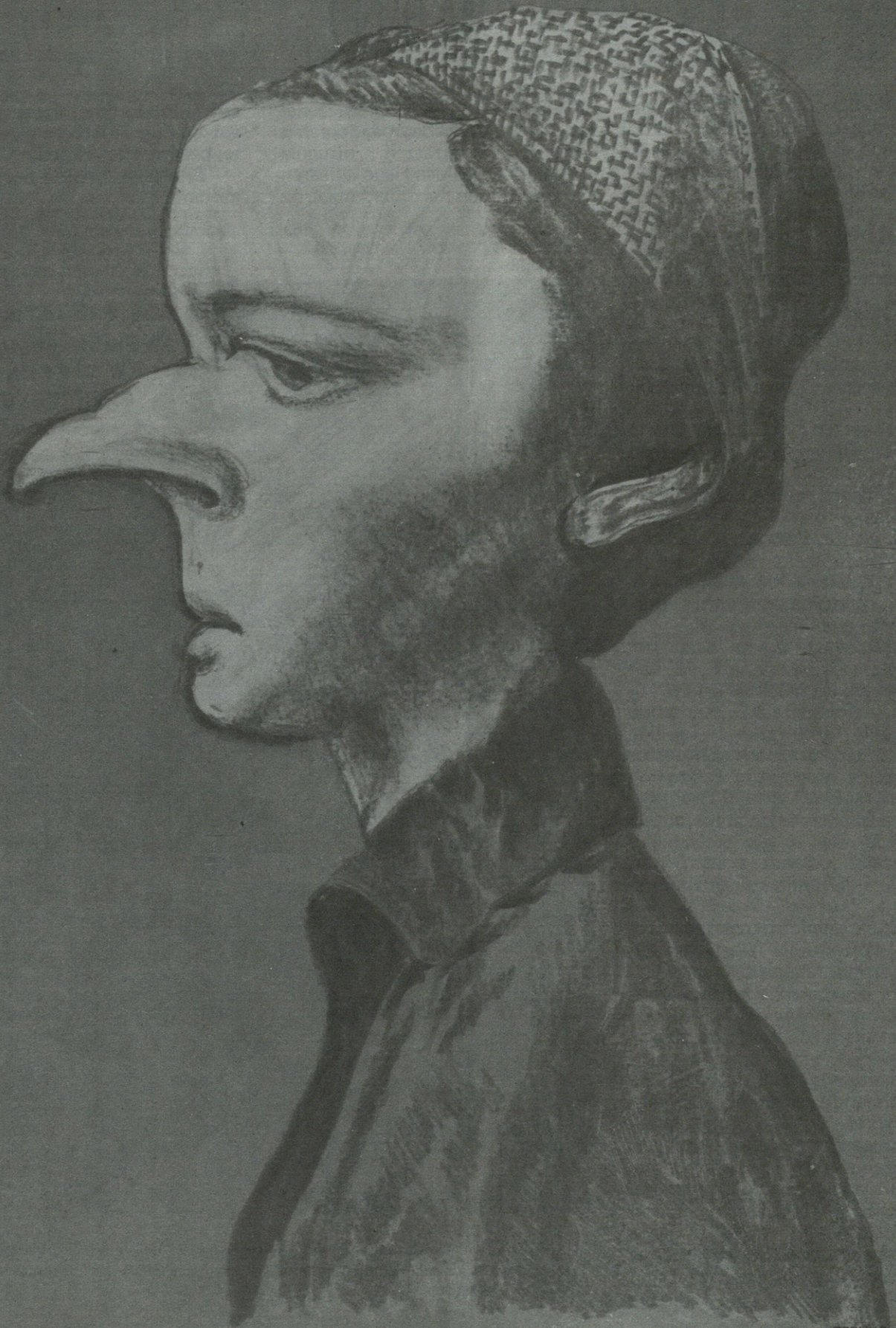
Ohitura zahar honetan gauza asko aldatzen ari direla, berriro ere esan behar dugu. Nahiz eta lehenengo modua ez ezagutu badakigu dantza berezi bat bazegoela; badakigu oraingo honetan ere ez dutela oso "katoliko" egiten.

Hala ere zoragarria da dantza hori ikustea, bai eta ere lehenengo saioan lepoa mozteko ere.

Iluntzen ari da eta oilasko guztiekin bukatu dute, baina oraindik jaia ez da bukatu. Aurrekua ikusi ondoren taldearekin Amasako soziedadera joango gara; ardo pixka bat gailera batzuekin hartu eta gero erromeriara.

A.T.

PRENTSA HERRIAREN HARMA (OMEN)

Periodismoa, kazetarilaritza, gainberada orokor bat izan daiteke, baina askotan, orokortasunak arinkeria dakar, objetibotasun faltsua. Ispilu deformanteak.

Bi gaik, bik, euskal erdarazko kazetari profesionalak erabiltzen dituztenen artean, frogatzen dute ispiluarena: Chillida eta peinea, eta Donibane Lohitzun, nun da gure batasun.

Peineren kasoa oso ezaguna da, eta maniobra da diversión esan ohi zaio gerra konbentzionaletan. Bai, donostiarron iritzi demokratikoa eskatzen digu orain Diario Vascok. Denen gustora eraman ez den arazo honetan zentratu digute geure energia ideia-konfrontatzaile osoa. Eta bitartean, Otazu alkate, Atochako dorrea zutik, telefonikako miloiak auskalo, eta zenbat heriotz, zenbat atrocidade, diskusioa adarretatik eutsita ebitatu ahal liratekeenak.

Bigarren gaiaz, ez dela bart arratsekoa esan behar. 1970an "guerra de la anchoa" deitu zitzaion aldizkarietan Kantabria zaharreko arrantzaleak inplikatzeko zituen arazoari. "Nuestros arrantzales piden protección con lanchas rápidas" zioten. Orain berriz, euskaraz hitzegiten dutela hemengo eta mugaz bestaldeko arrantzaleek beren artean, hori izan da aldi honetako notizi publikagarria. Ikuspegi orokorrak dira biak, biak anekdotikoak, eta problema estrukturala izkutatzen duten neurrian, faltsoak.

Eta arazoaren funtsa bestelakoa da: errendimendu teknikoen beherakada kronikoa dela Kantauri itsasoan, eta inflazioak bakarrik mantendu ahal izan dituela errendimendu ekonomikoak (gero eta antxoa gutiago tonelajerako, baina plazan, gero eta garestiago). Eta enpresarien irrazionaltasuna, enpresaririk bada, kofradien, inoperantzia, eta hauen inguruko problemak. Felipe II. tik honuntza aplazatu besterik egin ez dituen politika.

Eta gureanaia Donibanekoek

"Zazpiak Bat" karismaren izenean, gure industria depredadorearen hatzaparrak luzatzen ditugula ikustean, Ipar aldea Hego aldearen materia primen harrobia (eta erre-

serba folklorikoa) izatera kondentzen dugula ikustean, esango dute, berriro ere, "ta geule".

Bitartean, prentsa hortxe, bere hartan.

Martin villak La Voz de Españaiko "Vascos con garra" sekzioan atera diren guztiak konprobazio bat egiteko bildu ditu Ministerioako "Vascos con parametro" sekzioan. Argazkian, ministroa saio batetan.

Ez gara oso ospakizun eta konmemorazio zaleak, egia esan. Agian bederatziturrenak eta errosarioak ekartzen dizkigutelako memorira. Baina ezin hasiko gara urtebetzeak eta gaizki daudela esaten, gu geu ere beti pronto baikaude bazkaritarako. Baina oso kontuz ibiltzen gara, eta ahaleginak egiten ditugu nolako mahaikideak ditugun alde zurretik jakiteko. Askotan, zergatik gezurretan ibili, etxean geratzen gara batere joan gabe. Gu ez gaituzte txanpainaz kamelatzen.

Mila urte kunplitzen omen du aurreten gaztelaniak. Gure herriko zenbait intelektual iluminatuak euskararen mitalurrena ere ospa dezatela eskatu dio Madridi. Uste genuen adar jotze ironiko bat izango zela, baina irakurri dugu proklama eta bai zera. Serio gainera.

Baina mutilak, mutilak, zer zabilatzate? Tira, tira, ordainduko dizuegu arkume jate bat Urdanetan. Ah, eta tabernakoak euskaldun peto petoak.

Lehendakaria fenomeno. Gauzak diren bezala eta bakoitzari berea: oraingoan zorionak eman behar Leizaolari. Pozik eman ere. Generalitategi bat belanuniko eskainiz etorriko zaizkigula oraindik.

Ez dugu Leizaola hemen nago, hemen nago —ja soc aqui— oihuka ikusten. Oroituko da ba berori guri amak txikitandik Agirre lehendakariak esan zuela kontatzen zigun hartaz: “Viva España, si, pero libertadora de los pueblos oprimidos”, edo Urrretixndorrek Eibarren kantatutakoaz:

“Viva España! Didarka dagoz,
Neuk bere viva! dirautsat,
gorrotorikan ez dagolako
Nigandik Españarentzat.

Katolikuok jakin degigun
Zer diñon goiko Juezak:
“Besten gauzari bakian itxi,
Zaindu beria bakoitzak”.

Haugatik, viva, ¡ diñot barriz be,
ixan bei Españarentzat;
Baita be diñot: “Gora Euzkadil!”
Geuria da —ta, Geuretzat.

KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

EUSKAL KULTUR
ALDIZKARIA

10 urte debekaturik egon
ondoren berriz kalera !

Hiruhilabetez behin
argitaratzen da

Monografiak
Dosierrak
Azterketak
Kritikak
Guarko gaiak

laugarren zenbakiaren
gai nagusia:

EUSKAL KANTA BERRIA

Laugarren zenbakiaren
lankideak:

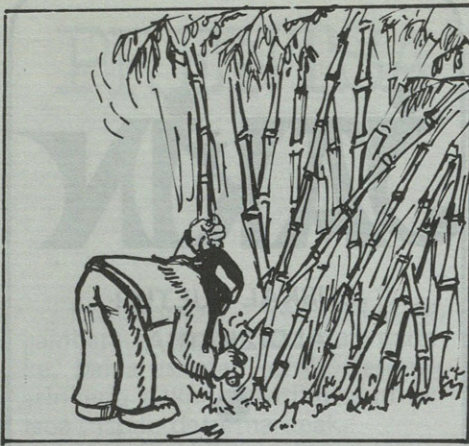
A. Otaegi, J.
Altzibar, J.
Artze, J.A.
Beloki, J.R.
Ontxausti, J.
Iriondo, Luis
Knor, G.
Kortaberria, P.
Legarreta, P.M.
Lete, X.
Pagola, Manolo.
Zubizarreta, I.

JAKIN

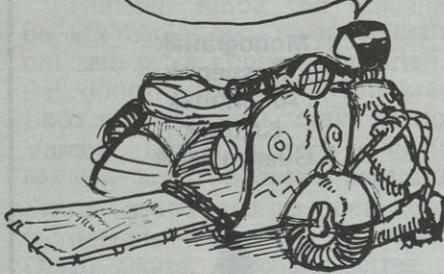
500 pta. urtean. 175 alea

Eskabideak eta harpidetza:

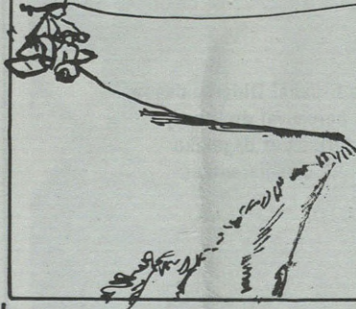
Cuartel 2- Tolosa (Gipuzkoa)
tlfno. (943) 65.11.06

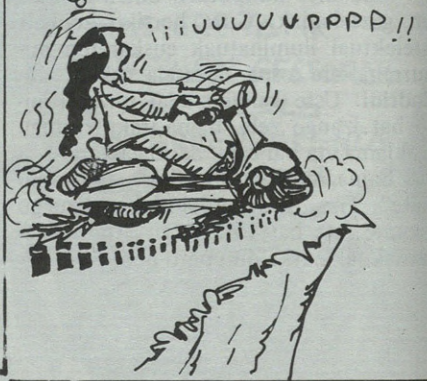
MOTOZKINA
EDO EGAZTORA
IZEMPETUKO DUT..

BANORAAAAA!!!

EZ.. EZ..
BELDUR NAIZ

UF!!

ARRAIVA !!

TIPO ASTOKILLO
ETA ARRO BAT
BEHAR DUT
MONTARAKO...

NOSKI !!

FRAGANSTER : EZETZ
NIK ESANDAKO BIDETIK
ISILI NIRE MOTORA...

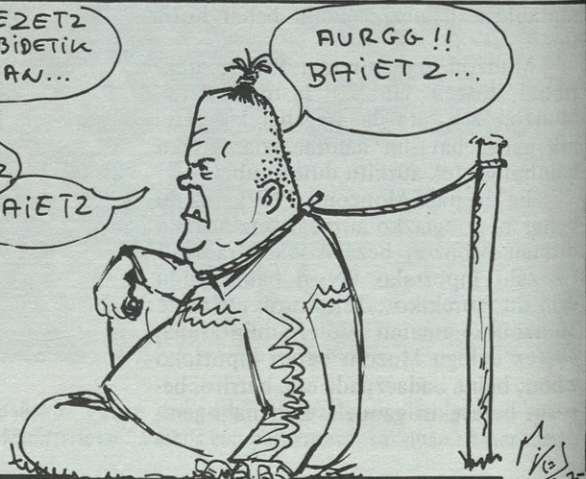

EZETZ

BAIETZ

BEROTU
OA JEJE...

AURGG !!
BAIETZ...

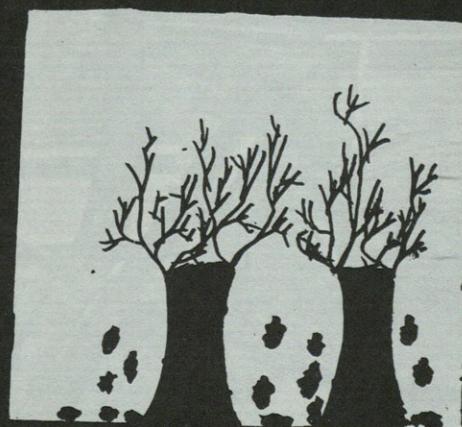
Sortzaileon horrialdea

UDAZKENA | GOGORRA | DA
GURE | BARRUA | BILDUR | DA
HAIZE | GOGORRA | DATOSTE
GU | ETXERAN | SARTUTA | GAUDE

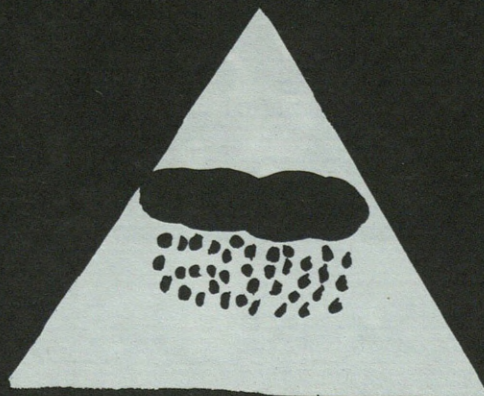

ZUHARTE | GUZTIAK | HISTORIA | GABE
DENAK | TRISTE | TRISTE | DAUDE
UDABERRIA | ETORTZEN | DENERAN
ALATUKOI DIRADE

UDAZKENA

DENAK | ETXERAN | SARTUTA
EURIAREKIN | AZPERTUTA
LAIZTER | TORRIKO | OAINEGUA
ORAINDIK | TXARRAGOA

INES-ETXABE-11-urte

ZURE LAGUNTZA BEHAR DUGU

aurrera jarraitzeko

LAN KIDE AURREZKI KUTXA • Kontu irekia: 50.0.000.500.8

EISENSTEIN-JANCsó

"Potenkin akorazatua", Eisenstein

Eisenstein-en "Potenkin Akorazatua" zinemagintzaren historiako produkto goren bat dela esan ohi da. Oraintsu, zinetoki berezietan ikusteko aukera dugu, orainarte debekaturik zegoela eta izkutuan zenbait bider ikusi ahal izan duguna. Eta Berriz ere bere ikusgarritasuna frogatu du.

"Potenkin Akorazatua" Eisenstein-ek 1925ean egin zuen gobernuaren enkarguz 1905ko Errusiako iraultzaren hogeitamarren urteburuaren ospakizunetarako.

Eisensteinek berak aztertu zuen teorikoki pelikula eta egitura atal hauetan banatzen zuen: Gizonak eta harrak (umilazio fisikoak /amorratio eutsia), Ontzigineko drama(fusilamendu asmoa/errebolta), Heriotzak mendekua eskatzen du (marinel hilari omenaldia/suminaldi popularra), Odosako harmaila (anaikidetasuna/ejerzitoraren tirokatzea), Eskuadrarekiko kausitzea (itxoinaldi larria/azken garaipena). Bost atal ditu, trajeria klasikoak bezala, eta atal barneko bigarren zatiak aldaketa kualitatibo bat suposatzen du aurrerakoarekiko. Beraz, kronika drama bihurtzen duen egitura dialektiko bat duela esan genezake.

Errekurso zinematografiko ugari-ek goren mailako pelikula bat lortzen dute, eta bere zenbait zati (ontzigineko fusilamendu asmoaren edo harmailako tirokatzearena batez ere) zinemagintzaren historiako zati antologikotzat kalifikatu daitezke.

Baina guzti hau ez zuen intuizioz bakarrik lortu. Eisenstein teoriko bikain

bat zen, eta fotogramaz fotograma, plano bakoitza, higidura eta angulo bakoitza arras pentsatuak zituen. Horregatik, 1898an jaiotako Serguei Mijailovich Eisenstein, 1948an hil zenean zinemagile eta teoriko goren bat hil zela esan ze.

Mezu ideologiko aldetik, "Potenkin Akorazatua" poema epiko bat da, iraultza sobietarraren kantu zinematografikoa. Hau da, epika iraultzailea. Klase anaikidetasun eta grina iraultzailea goraiatzaren dira, sensibilitate, patetismo eta errealismo epiko gorenaz.

Baina ene ustez analisatu behar da, pelikula hau Errusian sasi-sozialista burokratizatuaren kontextoan situatu behar dela, eta 1917ko iraultza sobietarraren hirurogeigarren urteberuan gaude. Hategia, nik arrisku bat ikusten diot opikari. Balore gorenekoen munduan bilakatzen delarik (non gizakiak handiagoak bait dira) masen sentimentuaz baliatzen dela masengan eragiteko. Eta errealtatea eta sentimentuok errealki aztertu gabe. Izan ere, sentimentu baliatua da totalitarismoaren oinarrietatik bat, eta epika totalitarioek gehien darabilten jeneroa ohi da.

Eza nintzateke honetaz preokupaturiko "Potenkin Akorazatua" iraultza aurrerakoa balitz. Baina epika horri 1925eko sobiet herrietan triumfalista deritzat. Indikatiboa dateke hontaz. Hitler eta Goebbels 1933an boterera heldu eta Potenkin-Nazi bat egitearen proiektua asmatu zutela. Karl Anton-ek egin zien 1936an: "Panzerkreuser Sebastopol" (Sebastopol Akorazatua) zeritzan.

Honekin ez dut esan nahi "Potenkin Akorazatua" erreakzionarioa denik, ez gutxietsi bahi, inondik ere, jenero epikoaren arriskuez gogoeta batzuk egi-

tea baizik eta printzipiorik tinkatu na hi izan gabe. Zeren eta Eisensteinen pelikula. Errusiako sasi-sozialismoaren kontextoko kultur itolarritik salbatu daitekeen bakarrenetariko bat eta zinemagintzaren historian produkto goren bat da, denbora pasaturik ere eta bere hornidura mitiko eta guzti.

Etsituak", Jancsó

Hungarian 1965ean egindako Jancsó-ren pelikula bat ikusteko aukera izan dugu. "Szegények" deitzen da hungarieraz, espainolez "Los Desesperados" eta "Etsituak" euskaraz. Espainolez eta euskaraz ditu subtítuloak, hain zuzen. Euskalduntzeari begira ideia oso interesantea da subtítuloen hau bere eragozpenak ere badituen arren. Baina hau beste gai bat da.

Argumentoa konzeptrazio kanpo batetan bilakatzen da, austriar inperialistek hungaroak menperatuak dituztelarik. Hungaroak zampaketa gotor bat jasatzen dute, eta zampaketak eraginiko desesperazioaren biktimak ere badira. Austriar ejerzitokoek hainbat tranpa erabiliko dute, tortura krudeletik txantaje eta engainorarte, presondegiratuengandik sekreto bat ateratzeko. Azken bat, honra eta gizabidearen ezaugarri guztiak hautsi ondoren lortuko dute sekretoaz apoderatzea.

Historiazko filmea da beraz, arazo nazional bati buruzkoa. Baina pelikula-aren ardatz funtsezkoenak hauk dirateke batez ere: 1) Gizakiaren zanpatua dagoeneko desesperantza eta beldurra. 2) Zanpatzaileek desesperantza eta beldur hau erabiltzeko egiten dituzten aha-eginak. 3) Gizakiak, desesperantza eta beldur honen biktimak, erantzun doilor eta heriokoaren artean debatitzen direla kontradikzioan. Bestalde, eta datotzat balio badu, "gaizki" bukatzen da pelikula.

Teknika aldetik, zuri-beltzean baina magistrala da pelikula. Eskasak diruditen medio batzutat (akzioa basamortuak inguratzen duen etxalde batetan bilakatzen bait da) suspensea ongi girotua eta erreflejatua, eta fotografia eta mogimendu plantikoa zuzenki eta ongi erretrataturik daude.

Pelikula hau, eta beste edozein ikusterakoan, kontutan hartzekoa den esaldi bat omen da Miklos Jancsó-rena: "Ez zaizkit axola oro esaten duten filmeak, oro sakonki azaltzen dutenak. Zuzendaria guztia azaltzen baldin badu, ikusleak ezin diezaioke filmari ahalegin intelektualik aportatu. Ikusleak hausnartu egin behar du".

JOSEBA SARRIONANDIA

ZERUKO ARGIA/37

Potenkin akorazatuko ezena ungarrienetarik bat.

AZAROA 20/27

LIBURUAK

EL LIBRO BLANCO DEL EUSKARA, Euskaltzaindia. 687 or., 1.200 pta. Jakina denez, liburu honen egitea Euskaltzaindiak promozionatu du, SIADECOk koordinatu eta LANKIDE AURREZKIAK finantzatu. Idazle eta laguntzailerak hamasei izan dira, beste batzuen artean Koldo Mitxelena, Luis Villasante, J.M. Barandiaran, M. José Azurmendi-emakume bakarra-, Txillardeggi, e.a. (Aipatu gabeak ez bezate gaizki har hori). Martin Ugalde eta Rikardo Badiolak koordinatu dute idazkera eta José Luis Lizundia (Euskaltzaindiakoa), Xabier Albistur eta Mikel Lasa (LANKIDE AURREZ-KIkoek) eta Xabier Agirre eta Iñaki Larrañaga (SIADEKokoek) lan osoa.

Liburua bost zatitan banatu da. Zati bakoitzaren mamia gainetik bederen azaltzeak aipamen hau asko luzatuko lukeenez gero, izenburuak besterik ez ditugu emango: "La lengua: dimensión humana, cultural y política", "El euskara" (hemen euskarari hizkuntza bezala eta bere literaturari dagokion guztia), "Incidencia de los diversos factores sobre el euska-

ra" (ekonomikoak, politikoak, sozialak...), "Tratamiento al problema lingüístico en otros países" eta "Bilingüismo".

Liburuaren helburua, hitzaurre gisakoan dioenez, hau da: "Pretende dotar a las nuevas instituciones democráticas que van a nacer en esta hora en que, por fin, va a ser viable la normalización del euskara en su pueblo, de un marco mínimo de conocimiento que sea sólido". Hala izan dadila.

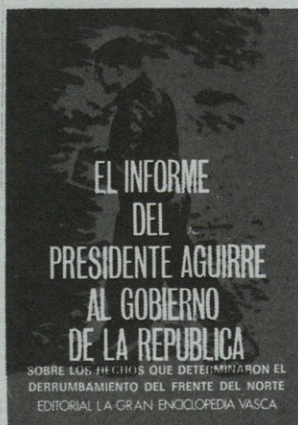
AOZKO LITERATURA, Manuel de Lekuona. **KARDABERAZ BILDUMA**. 185 or., 300 pta. Garai desberdinetan (1918an, nahiz 1976ean) emandako hitzaldi eta ikastaldietako lezioek osatzen dute liburu hau. Irakurgarria eta interesgarria.

LEKUONA'TAR MANUEL JAUNAREN OMENEZKO IDAZKI-BILDUMA. KARDABERAZ BILDUMA. Hiru ale; bakoitzak mila pezeta, hirurak 2.500 pta.

Lan oso desberdinek osatzen dituzte liburuok. Lehengo kontu zahar batzutat edo KARDABERAZtarrek hainbat gauzak zer pentsatzen duten ja-

kiteko izan ezik, ez dugu uste interes gehiegirik dutenik egungo irakurlearentzat.

EL INFORME DEL PRESIDENTE AGUIRRE AL GOBIERNO DE LA REPUBLICA SOBRE LOS HECHOS QUE DETERMINARON EL DERRUMBAMIENTO DEL FRENTE DEL NORTE. LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA. 443 or., 750 pta.

Interesgarria, batipat historiazaleentzat, Jose Antonio Agirrek Euzkadiko frentearen erortzea nola analizatu zuen jakitea. Datoak, normala denez, nahi haina. Sancho de Beurkoren hitzaurrea.

LA FAMILIA INSTRUMENTAL DEL TXISTU. Javier Hernández Arsuaga. **TXISTULAR CAJA DE AHORROS VIZCAINA**.

Donostiako "Grupo experimental de txistu" delakoren zuzendaria dugu Javier Hernández Arsuaga; txistu irakaslea, eta hainbat konposizio-ren egile. Liburuxka honetan txistu desberdinen izaera azaltzen du.

COMO SON LOS SINDICATOS, QUE HACEN LOS AYUNTAMIENTOS, POR QUE SUBEN LOS PRECIOS. LANKIDE bilduma.

LANKIDE AURREZKIAK argitaratu dituen hiru liburuxka hauk dibulgaziozkoak dira, oso era ximplean idatziak eta itxura aldetik ere ahalik eta irakurgarrien egiten saiatu direla ikusten da.

EL NACIONALISMO VASCO su origen y su ideología en la obra de SABINO ARANA-GOIRI

EL NACIONALISMO VASCO, SU ORIGEN Y SU IDEOLOGIA EN LA OBRA DE SABINO ARANA-GOIRI, Jean-Claude Larroude. **TXERTO**. 410 or.,

650 pta. Tesis hau Bordeleko Unibertsitateko Deretxo Fakultatean aurkeztu zuen Larrondek 1972an eta orain arte ez da hemen azaldu ahal izan. Lola Valverde itzuli du gaztelaniara. Arana-Goiriren eta bere jarraitzaileen azterketa sakona da, oso dokumentatua, nazionalismoaren sorreraren berri, zabalean ematen duelarik.

DISKOAK

ABESTALDEENTZAT EUSKAL ABESTI ETA POLIFONI VIII LEIAKETA. HG. LP. 400 pta. Tolosan, iaz -urteoro bezala- egin zen lehiaketako kantak jaso dira hemen; gehienak kanta euskaldunak, nahiz tartean katalanen bat, frantzesen bat, e.a. ere izan.

ALDIZKARIAK

IRAULTZA, Ezker Komunista Erakundearen Euskadiko hama-bosterokoa. 25 pta. Hau ere aldizkari gisan eginiko organoa dugu, komiki eta guzti. Eskutan

dugun zenbakian (16., azaroaren 4ekoa), Miguel Castells eta Agustín Ibarrolari eginiko elkarritzetak dirateke aipagarrienak. Aldizkari hau ere bi hizkuntzetan doa.

ZEHAIZ, 1. zenbakia, 1977ko urtarrila. 124 or., 150 pta. Noiz-baitean gertatu behar zen hau ere, eta urtea bukatzerako behintzat iritsi zaio ZEHAIZi zabaldua izateko baimena. Beraz hemendik aurrera irakur daiteke. Lehen zenbaki honen aurkezpenean aspaldi egin genuenez gero, hona berriro, baezpada, gai nagusien zerrenda: "Autojestionaren inguruan" (J.M. Odriozola), "Alderdi eta klase burruka" (K. Arroiabe), "Proletargoaren diktadura zer ote?" (Jon Sodupe), "Euskal gizarte-asmo bategintzako oinharri ideia batzu" (Ihartzatar Heiko Sagredo), "Seguridade soziala kapitalismoaren seguridade bide?" (A. Ibarguren) eta "Kontratazio kolektiboa" (A. Figeroa).

Bidebatez esan behar dugu bigarren zenbakia inprimategian dela dagoeneko. Norbaitek harpidetu nahi badu ZEHAIZera (6 zenbaki, 750 pta.), jo beza Donostiako Fermin Calbetón, 30era.

HERTZALE, 1. zenbakia, 1977ko urria.

HASlren organoa dugu hau, eta aldizkari gisa eginik dago, bai itxura aldetik eta baita atal desberdinen tratamenduagatik ere. Gai ugari ukitzen dira -aldizkari hauetan ohizko direnez gain, EMAKUMEAK, KULTURA eta EKOLOGIA-. Lehen zenbaki honetan, HERRI BURRUKA atalean, Audioko Udalaren gestioan egin den esperimentu buruzko elkarrizketa aipagarria dateke. Euskaraz eta gaztelaniaz gehienbat, tartean frantsesez zatiren bat sartzen den arren.

HiTZALDIAK

DONOSTIAN ETA BILBON. hilaren 26an, lehenengoan eta 27an bigarrenengoan, emigrazioari eta integrazioari buruzko mitin bana izango dira. Euskaditik Mario Onaindia, Ortzi, Bandres, Castells eta Periko Solabarriak parte hartuko dute; Galiziatik berriz, UPGko Bautista Alvarez, Elvira Souto eta Pedro Luacesek.

IHARDUNAK

BAIONAN. hilaren 26an, Iparaldeko ikastolen aldeko mitin-kantaldia. Maite Idirin, Urko, Etxamendi-Laralde eta OIHARTUZNAK kantariak eta OLDARRA dantza taldeak parte hartuko dute. LAUGA kiroldegian izanen da, arratseko 8etan.

AZALA

"JESTORAK DSANTZAN" Izan ere, pauso berriak emateko garaia heldu zaie jesterrei eta horretan ari dira nola edo hala. Amnistiaren burrukan halako garrantzia izan duten erakunde hauen historia eta egun hartu dituzten erabakien berri ematen da artikuluko batetan. Eta gai honi eskaini diogu azala ere. Honen diseinua Roturena da.

ETA BESTE

frantziaren zerbitzuko

Airea: Bi haur pollit, maitagarri, Jatsun ditut eza-gutu.

Frantziaren zerbitzuko egin dut soldadogoa
Landesetan gorputza ta Euskal Herrian gogoa
Orduan da nitan finkatu zinezko euskaldungoa
Horri esker ni baitan pitzuz euskal abertzalegoa.

Norbeit bere sorlekutik, nolazpeit desterratzean
Nortasunaz ohartzen da, arrotzen herriratzean
Sofritu dut nola norbeitek bizirik enterratzean
Bizitzeko egina bainaiz sortu naizen baratzean.

Hamasei hilabetez dut jasan holako iluna:
Orenak luze ta ezin bururatua eguna!
Funtsean hola ezagutu dut nere etorkizuna
Eta geroztik dakit ongi : ni najzela "Euskalduna"!

Nigarrez egin ondoan aitameri adioa...
Trixeago ez ahal da: gizonaren herioa!
Orduan da nitan barnatu herriaren balioa
Ta bihotzean emendatu etxeko amodioa.

Xede zina hartu nuen ta sartu zautan buruan:
"Bizi guzia iragan behar diat sorlekuan!"
Berriz etxeratu nintzen ta aita-amen inguruan
Iduritu baitzitzaizkidan sartzen nintzela zeruan!

Geroztik euskaldungoaz hemen nago urgulutan;
Euskararen amodioz bihotza dutala sutan.
Desterruan zonbat oinaze pairatu izana dutan
Guzier salatu beharrez, hasi ninduzun bertsutan.

Herriko semea nintzen etxetik urrun nigarrez
Eta oroitzen naiz beti han iragan egun txarrez.
Ez naute berriz desterratuko beldurrez edo indarrez
Etor ditela, nere ganat, ni berriz hartu beharrez!

Zendako herri arrotzen esku makil bortxaz ibil?
Zonbat gazte egun ere, ni bezala, bortxuz dabil?
Aldi bat saretan hartua berriz ez baititake bil!!"
"SORLEKUAREN zerbitzuko nahi dut bizi eta hil!!

MENDIBOURE

Eta gipuzkoar zaitugunez Donosti-Aurrezki-Kutxa'koni erantzunkizun aundia sorrerazi diguzu, zuk ezezik beste gipuzkoar askok ere bai.

Gaur egun, buruauste aundiak darabilzki jendeak, salerosketa, langintza, nekazaritza, edo etxebizitza erosteari buruz; gure Kutxak somatu orduko, kredito bidez, laguntza eskeintzen dizu. Onela zabaldu ditugu 11.500 milloi peztatik gora, 33.000 kreditotan.

Donosti-Aurrezki-Kutxak ardietsi ditun etekiñak, zuei, arpidedunei esker izan dira ta zuen beurretan zabaltzen ditugu. Kutxa sortu ezkeroko irabaziak, Gipuzko-erriaren laguntza ta one-rako erabilli ditugu, auxe bai degu gure oiñarminik nagusiena.

ZU ERE GIPUZKOARRA ZAITUGU

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

Herriarekin - Herriarentzat. CAJA LABORAL

